

RUDAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA
RUDNIKA LIGNITA VELENJE

Štev. 15 — Cena 10 din

15. NOVEMBRA 1961

V TEDNU VARNOSTI

Rudnik lignita Velenje je s svojim naglim razvojem postal eden najbolj mehaniziranih rudnikov v direktni odpremi premoga iz širokih čel. Pri pregledu z ostalimi glavnimi ekonomskimi faktorji je procentualno nihanje izgubljenih dni zaradi nesreč in bolovanj naslednje:

	zaradi nezgod	bolni	skupaj
1. 1958	1,6 %	4,4 %	6 %
1. 1959	1,03 %	6,12 %	7,15 %
1. 1960	1,7 %	6,34 %	8,04 %
1. 1961			
I. poll.	1,94 %	5,6 %	7,54 %

Primerjava odstoka v zadnjih letih nam kaže, da je posebno naraščalo število izostankov zaradi bolezni.

Z novosprejetimi delavci se vršijo 4-dnevni uvajalni seminarji s splošnim spoznavanjem gospodarske organizacije in HTV predpisov in teoretičnim poukom ter praktičnim delom na deloviščih, kjer se poučujejo tudi o rokovanju z rudarskim orodjem, jeklenim oporjem in transportnimi napravami. Šele nato pridejo za dobo enega meseca na posebna jamska delovišča, tako imenovana šolska čela, kjer jih posebni inštruktorji poučujejo o praktičnem delu v jami. Za varovanje in zaščito strojev ter raznovrstnih prehodov preko transportnih mehaniziranih sredstev smo vlagali zadnja leta vedno več sredstev, niso nam pa pokazali kakšne izboljšave. Pristopili smo k načinu poučevanja delavcev za posamezna delovna mesta, kjer naj bi se specializirali in tako obvladali delo na svojih delovnih mestih.

Pričakovati bi bilo izboljšanje oz. zmanjšanje nezgod. Analize obratnih nezgod pa nam kažejo, da se je največ nesreč zgodilo po krivdi delavcev samih oz. nepravilnem in nesmotrnem delu posameznika.

Poseben problem ustvarjajo nesreče na poti na delo in z dela domov. To so v glavnem padci s koles in motornih vozil. Gospodarska organizacija je sicer nabavila dva avtobusa, ki prevažata delavce iz 3 km oddaljenih naselij na delo, toda teh se ne poslužujejo delavci neposrednih okoliških vasi, ker imajo svoja prevozna sredstva.

Te nezgode so večasih dvomljivega izvora in ker ne moremo kontrolirati verodostojnosti podatkov, smo vezani v glavnem na izpoved ponesrečenca samega. Na zmanjšanje števila teh nezgod ne more vplivati gospodarska organizacija sama z nobenimi ukrepi.

Po zakonu se smatrajo te nezgode prav tako kot nezgode v podjetju in ponesrečenec uživa 100 % boleznino. Mogoče bi bilo bolj pravilno, če se te nezgode ne bi smatrale kot obratne pač pa kot izvenobratne in bi delavci mogoče bolj upoštevali cestne predpise. Rudnik lignita Velenje je sicer zmanjšal število teh nezgod v letu 1959 iz 70 na 43 v letu 1960, kar znaša 43 % manj, toda še vedno so ti stroški ogromni, če preračunamo, da je bilo od vseh obratnih nezgod 6 % nezgod na poti na delo in z dela.

Na podlagi Uredbe o finansiranju socialnega zavarovanja je rudniku premoga in lignita odmerjeno 6 % kot meja za nezgodo in bolezenske izostanke. Ostalim gospodarskim organizacijam je ta odstotek odmerjen kot 4 in pol %. Nikakor ne moremo vzeti to majhno razliko kot pravilno postavljeno, če pogledamo, kot že uvodoma navedene odstotke za naše podjetje v zadnjih letih. Izvlečki dokazujejo, da se ne moremo meriti z gospodarskimi organizacijami, ki imajo svoje delo zunaj in pod mnogo lažjimi pogoji kot rudnik, ker je največ naših delavcev rudarjev.

Naša gospodarska organizacija je že porabila velike vsote za izgradnjo komfortnih stanovanj, katerih se tudi delavci poslužujejo, ni pa dosegla namena, da bi s tem zmanjšala odstotek bolnih.

Zobozdravstvena služba ne more zadovoljiti potreb delavcev, da bi izvrševala popravila. Samo za izdiranje zob smo v letošnjem letu izgubili 400 delovnih dni.

Zdravniki zdravstvenega doma v Velenju so preobremenjeni z ambulantnimi pregledi in tako ostane težje njihovega dela le v ambulantni preventivni službi pa, ki bi imela vpliv na spoznavanju in odklanjanju pomanjkljivosti, je prepuščena sama sebi.

Tukaj nastaja vprašanje obratne

ambulante bodisi v okviru podjetja ali pa v okviru zdravstvenega doma samega. Vsekakor bi bilo bolje in bi zdravnik obratne ambulante lahko gledal drugače na preventivo na deloviščih in odstranil vzroke, ki ne vplivajo najboljše na zdravstveno stanje delavcev.

Delavski svet je s svojimi sklepi sprejel ukrepe proti izostankom in neupravičeno bolnim.

Rudniški komite ZK, sindikalna podružnica in ostale organizacije vnašajo mnogo truda v pomoč reševanja problematike nezgod in bolezenskih izostankov, da ne omenjam njih nenehno borbo proti neupravičeno izostalom in raznim poškodbam po tretji osebi, ki izvirajo iz preteptov zunanjih privatnih vzrokov in pri poplivanju.

Pri reševanju problematike ne smemo pozabiti vlaganja ogromnih sredstev za zaščitna sredstva delavcem pri delu. Žal nam pa naša podjetja ne nudijo kvalitetnih osebnih zaščitnih sredstev. Usnjene rudarske zaščitne kape se pri uporabi, ker so direktno na glavi, zelo deformirajo in ne odgrajajo svoje vloge. Pri večkratnih poizkusih naših zaščitnih kap nismo mogli dobiti odgovarjajočih kap. Pri morebitnem udarcu na čelo se prenese udarec direktno na glavo, kar je vzrok težkih nezgod, dočim ima kapa, kakršne izdelujejo v Angliji, med kapo in glavo vložek iz umetne gume in ne prenaša udarca direktno na glavo.

Naši proizvajalci so poizkusili tudi iz polivinila izdelovati kape, kar pa ni varno, ker so kape pokazale pomanjkljivosti in niso vzdržale udarcev. Kapa se je pri padcu na beton zdrobila v ostrorobe kose, ki bi pri tem lahko povzročili rane na glavi delavca.

Kljub vsem omenjenim ukrepom RLK ne more doseči zaželenih uspehov in izboljšanja v pogledu zmanjšanja nezgod in bolezenskih izostankov.

Naš cilj bo ostal še vnaprej v poučevanju delavcev pri izpolnjevanju varnostnih predpisov in tehničnem izvrševanju nalog pri svojem težkem poklicu.

Janez inž. Kajfež

Delo množičnih organizacij v jami-zahod

Delo množičnih organizacij v jami-zahod je izredno aktivno in lahko trdimo, da se za odpravo vseh mogočih problemov, ki vplivajo na proizvodnjo, bore z manjšimi izjemami vsi. So problemi težke narave — nekateri od njih prava grda navada, ki jo bo treba korenito iztrgati.

Pri analizi problemov v zvezi s povečanjem proizvodnje oziroma tonaže naletimo na že znane probleme:

- izboljšanje odkopne metode;
- pomanjkanje ljudi;
- zmanjšanje izostankov (bolezen) ali neopravičeno izostajanje;
- premeščanje ljudi od zunanjih obratov v jamo in podobno.

Pri zadnji akciji za zmanjšanje izostankov je sindikalni pododbor jame-zahod sklenil, da skliče vse ljudi, ki so od maja do avgusta 1961 več kot štirikrat болоvali. Prav tako tudi vse tiste, ki delajo »plave«. Namen razgovora s temi ljudmi je bil, da se z vsakim posameznikom pogovori in ugotovi za čem je болоval, kakšne druge nevedčnosti ima doma ali v službi, kje stanuje in v kakšnih razmerah.

Od 36 povabljenih se je vabilu odzvalo 22 ljudi.

Po pogovoru s temi ljudmi navajam nekaj primerov, ki so značilni in ki naj v bodoče že vnaprej opozorijo na nekatere napake ter pomagajo pri zmanjšanju izostankov.

1. **Anton Lesjak**, vozač — je povedal, da je bil pri zdravniku, vendar se ne počuti zdravega. Na predlog sindikalnega pododbora naj se tov. Ivan Mašera poveže z zdravnikom, da tov. Lesjaka takoj pošlje na specialni pregled.

2. **Stanko Škoflek** in **Matija Škrlep** sta imela izpuščaj po telesu, verjetno zaradi dela na vročini.

3. **Jože Banovšek** in **Martin Petkovšek** sta imela prehlad dihalnih organov zaradi prepiha.

Večje število ljudi je болоvalo zaradi zobobola oziroma izdiranja zob. Opaža se povečanje bolnih na dihalih.

Ljudje, ki delajo »plave«, so imeli različne izgovore:

Jože Mirt je naredil 5 »plavih« — brez vsakega vzroka; **Rajko Dolar** je napravil 7 »plavih« (ni prišel na sestanek); **Alojz Romih** ima 5 »plavih« do meseca avgusta in 5 v mesecu septembru (ni prišel na sestanek); **Matija Mavrič** ima 5 »plavih« — ni navedel vzroka.

Kartoni vseh teh so živo popisani, ker so imeli več opravičenih dopustov, prav tako pa so tudi večkrat болоhali. Vsi ti ljudje so bili že večkrat opominjani, naj se poboljšajo, drugače bodo morali zapustiti naše podferje.

Večina teh ljudi stanuje izven Velenja. Nekateri med njimi imajo malo pojma o razvoju Velenja, še manj pa o razvoju naše družbe.

Sindikalni pododbor je sprejel naslednje sklepe:

1. Mesečno se skliče sestanek z bolnimi in »plavmaherji« v sodelovanju s socialnim delavcem ter predsednikom komisije za sprejem in odpust. Kritične primere je treba obranavati po istem kriteriju kakor do sedaj.

2. Z ozirom na velik izpad dnin zaradi izdiranja obolelih zob, je nujno doseči, da se ustanovi samostojna zobna ambulanta za delavce RLV.

3. Vsa socialna in zdravstvena služba bi morala biti bolj povezana in seznanjena s pogoji dela v jami. Zdravnik bi moral vsaj enkrat mesečno iti v jamo.

5. Glede »plavih« naj se postopa po obstoječih predpisih RLV.

Pregled 6-mesečnega dela stroja PK-3

Po enomesečnem preizkusnem obratovanju stroja PK-3 v mesecu marcu se je le-ta s prvim aprilom stavil v redno obratovanje. V času

Pododbor predlaga, da se odpuste naslednji tovariši:

Jože Mirt zaradi 5 »plavih«. Pri delu je slabo ocenjen. Bil je že pred meseci predlagan za obrat EFE.

Rajko Dolar zaradi 7 »plavih«.

Alojz Romih zaradi 10 »plavih«.

Matija Mavrič zaradi 5 »plavih«.

Do prihodnje seje je treba pripraviti spisek težje bolnih, ki jih je treba obiskati in obdariti.

Celotno gradivo je sindikalni pododbor predložil CDS, ki se je v celoti strinjal, razčlenil, odobril in sprejel vse te predloge.

Mislím, da je zamisel za to akcijo bila nujna zaradi vedno večjega števila bolnih, pohvalna pa zato, ker se je od te akcije dalje precej znižalo število izostankov. N. pr. število bolnih se je zmanjšalo od 40—48 na 24—28 bolnih dnevno.

Sindikalni pododbor lahko, kakor se iz gornjega vidi, precej pripomore k odpravi problemov, obenem pa si najde tudi delo za svoje poslanstvo, če poprime na pravem mestu.

Rudi Kortnik

od aprila do septembra je stroj PK-3 v različnih predelih 90. in 91. etaže dosegel naslednje rezultate:

Mesec	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.
1. Izdelano proge (m)	281.1	220.3	334.8	135	177.5	148
2. Izvršene del. dneve						
a) na napredku	246	215	263	200	257	—
b) na montaži odvoza	71	110	96	78	57	—
c) popravilo okvar	15	18	4	15	18	—
3. Dnevni napredki						
a) brez montaže (m/dan)	13.5	11.7	13.9	7.1	6.58	—
b) z montažo (m/dan)	11.2	8.8	12.9	5.9	6.5	—
4. Storitev (m/dnino)	0.84	0.65	0.92	0.46	0.53	—

Najboljše rezultate je stroj dosegel v mesecu juniju v srednji progi na 91. etaži. Tu se je uredil odvoz odkopanine od stroja s 100 m dolgim pomičnim transporterjem, izdelanim v mehanični delavnici el. strojnega obrata.

Enomesečna uporaba pomičnega traku je dokazala, da le-ta v celoti odgovarja svojemu namenu. S pomičnim trakom so se zmanjšale izvršene dneve na montaži transporta in dosegel večji dnevni napredek stroja. Jasno pa je, da je uporaba pomičnega traku omejena le na proge, kjer ni dviganja tal.

Trenutno je pomični trak vskladičen in se bo takoj, ko bo za to priložnost, zopet vgradil.

V mesecu juliju, avgustu in septembru je stroj obratoval v talninski progi 91. etaže. Tu so bili po-

goji dela posebno težki. Proga je bila izpostavljena močnim pritiskom, kar je imelo za posledico trajno dviganje tal, tako da so se morali vršiti povzemi. V tem delu sloja je bilo precej jalovinskih in trdih kameninskih vložkov, kar je tudi oviralo napredovanje in povzročalo okvare na nožih.

Pripominjam, da pri delu s tem strojem ni še v celoti rešen problem dostave materiala (žel. oporja lesa) in način rešitve odvoza odkopanine od stroja. Na teh problemih se dela in se bodo v kratkem izdelale rešitve.

V začetku oktobra se je stroj zaradi tega, da se pospešijo priprave v zapadnem polju, premestil v severno krilo na k. + 68.

Dušan inž. Janežič

Požarna varnost v jami

Mogočen gigant naše industrije je naš rudnik, ki uživa ugled po vsestransko velikem in hitrem razvoju. Povsod priznavajo naše delo in vsakdo ve, da so v rudniku mnoge nevarnosti, ki se skrivajo in pretijo s svojim davkom, ki nam daje le žalostne in boleče udarce. Mnogokrat se niti ne zavedamo, kako nas spremlja in iz katerega kofa nas s svojimi temnimi očmi opazuje »strah«, ki s svojo temperaturo lahko uniči to, kar so naredile naše roke in lahko izsuši znoj, v katerem smo razmakali težko utrjene poti.

Dan za dnem hodimo za prevoznimi sredstvi (trakovi) vsak na svoje delovno mesto. Ali se kdaj ozremo na skrinje, ki v sebi skrivajo droben pesek? Ali kdaj opazimo vodovodne cevi, ki vodijo vzdolž cele jame in ventile, ob katere se mnogokrat nekateri namerno spotaknejo z okovanimi čevlji. Žal se takrat ne spomnijo, da so namenjene za reševanje naše imovine ali pa celo nas posameznikov ali skupine. Mnogo je primerov, ko so izgubili življenje ljudje, katerih življenja so zelo draga in jih nikakor ne moremo nadomestiti. Le sopsomno se na primer rudnika Podvis — 65 mož je zahteval ogenj, ki ga ni bilo mogoče zadušiti. Mar kaj takega ne bi bilo mogoče tudi pri nas? Pomislimo, kako bi prenesli mi takšno izgubo tovarištev, s katerimi živimo, delamo in se veselimo ali pa trpimo. Kaj takega se pri nas ne sme zgoditi. Zato tovariši — glejmo in čuvajmo gasilne naprave z drugim duhom kot smo jih čuvali do sedaj.

Gasilne aparate moramo gledati tudi z druge plati. Ob glavnem traku se na vsakih 50 m nahaja gumijasta cev, s katero vsakdo lahko rokuje in pristopi na pomoč v primeru požara. Vsaka taka cev je pripravljena, da jo lahko pritrdimo na ventil, katerega cena je od 4 do 16.000 din. Cevi in ventili so plačani z denarjem, ki so ga prislužile naše roke, torej so naša imovina. Ali smo te naprave namestili zato, ker imamo preveč denarja in jih moramo čimprej uničiti, da bomo lahko namestili nove? Zavedajmo se, da je naš denar težko prislužen in da moramo na našo imovino toliko bolj sočutno gledati in jo čuvati.

Na presipih in mestih, kjer se nahajajo masti, olja in elektronske naprave so nameščeni gasilni aparati T-17, ki nam služijo predvsem za gašenje požara v območju elektro naprav.

Za traki so v iste namene pripravljeni sodi, napolnjeni z drobnim peskom. Le kdo je junak, ki je sposoben prevrniti pločevinast sod. Ta je res potreben »pohvale za tovariško delo«, ki ga je opravil zato, da je doprinesel tovarištvu še nekaj v tistem času, ko ni imel drugega opravila.

Tovarištvo, ki se odlikuje v našem rudniku, tega ne more dopustiti. Vse, ki se zavedate nevarnosti in z razumevanjem čuvate gasilne naprave, pozivam, da še nadalje čuvate našo imovino in opozarjate tiste, ki v srcu še nimajo čuta do svoje lastnine. Le tako bomo koristili sebi in družbi.

A. Šuha

O ELEKTRIČNI ENERGIJI

Proizvodnja in poraba električne energije v svetu in tudi pri nas narašča iz dneva v dan. Ni minilo še 80 let odkar so zagorele prve žarnice in pred dobrimi šestdesetimi leti so začeli tudi pri nas graditi prve manjše električne centrale za istosmerni tok. Ko je kmalu po tem naš rojak Nikola Tesla uveljavil vrtilni izmenični tok konstruiral trofazni elektromotor in izvedel transformacijo izmeničnega toka, je elektrika nastopila svojo zmagoslavno pot v industrijo. Večji razvoj elektrifikacije pri nas pa je nastal šele po osvoboditvi, ko se je uvidelo, da je praktična in ekonomična uporaba električne energije za industrializacijo, še posebno pa za mehanizacijo rudarstva velikega pomena. Naše nove industrije, mehanizacije rudnikov in današnjega visokega življenjskega standarda si brez elektrike ne moremo zamisliti.

Ze pred 35. leti so tudi v Velenju začeli graditi večjo termoelektrarno. To je rešilo takrat rudnik gotovega propada. Zagotovljen je bil obstoj rudnika in preskrba rudnika samega kakor tudi industrije in široke potrošnje Slovenije s kvalitetno in ceneno električno energijo. V elektrarni je bila predvidena poraba lignitnega zdroba in prahu, za katerega takrat ni bilo mesta na tržišču. O novi skoraj 20-krat večji termoelektrarni Soštanj, ki so jo začeli graditi kmalu po osvoboditvi in je bila pred kratkim dograjena v končni fazi, o njeni ekonomični porabi znatnih količin drobnih vrst premoga iz proizvodnje jaska Preloge ne bomo govorili, ker so te stvari več ali manj znane. Pač pa bomo dali nekaj informativnih podatkov o instalirani moči na rudniku, preskrbi in porabi električne energije ter tarifi in stroških za elektriko v našem podjetju.

Novi jasek Preloge se napaja z električno energijo po dveh daljnovodih napetosti 35.000 voltov iz elektrarne Velenje.

V razdelilni transformatorski postaji (RTP — 35/6,0/4 kW) so instalirani trije glavni transformatorji po 2,5 MVA, katerih učinek zadošča za celotno obremenitev rudnika in rezervo. Dva transformatorja obratujeta vzporedno, tretji pa je v rezervi. Razvod je izveden delno z visokonapetostnim in delno z nizkonapetostnim kabelskim omrežjem. Celotni instalirani učinek rudnika je dosegel 6.500 kW. Največji motor z učinkom 1500 kW poganja izvažalni stroj-skip. Sledijo motorji izvažalnih strojev: kletke 450 kW, stari jasek 250 kW, dalje motorji črpališča pod jaskom 185 do 380 kW, glavni ventilatorji 100 kW ter ostali pogoni jamske mehanizacije in klasirnice z učinki od 5 do 80 kW.

Poraba električne energije se s povečanjem proizvodnje in z uvedbo večje mehanizacije zvišuje tako, da je dnevna poraba celotnega rudnika na delovni dan od 15.000 kWh v letu 1954 porasla na preko 50.000 kWh dnevno v septembru 1961. Mesečna poraba pa je znašala v septembru preko 1.300.000 kWh v vrednosti okrog 15 milijonov dinarjev. Na ceno električne energije vplivajo naslednji faktorji: mesečni prispevek za konico, tarifa dnevne in nočne porabe ter tarifa jalove energije. Za vsak kW vrhunske obremenitve (konice) trajajoče 15 min., čeprav nastopi samo enkrat v mesecu, plačamo 1300 din. Ta konica, ki jo registri- ra tako imenovani maksigraf na štev- cu, prekoračuje na odjemu novega jaska že 2700 kW, celotni rudnik pa je dosegel konico 3300 kW. Plačilni znesek konice doseže torej večmilijonsko vrednost na mesec. Stremeti je treba za tem, da se omeji istočasni pogon pomožnih strojev n. pr. črpalk, na čas, ko glavni izvoz stoji, da se dosledno ustavljajo ob vsakem primeru motorji, ki niso nujni, da obratujejo ali pa so v praznem teku, da se ugašajo luči in izklopijo vsi ostali porabniki, ki za obratovanje niso nujno potrebni, ker kakor rečeno, vsak kW nas bremeni s 1300 din poleg plačila za porabljen kWh.

Važen faktor za dosego čim nižje cene za kWh je dvojna tarifa. Za rudnik znaša dnevna tarifa za kWh porabljene elektrike v času od 6. do 22. ure 9 din — nočna tarifa za čas od 22. do 6. ure pa 4 din. Iz tega sledi, da je nočno obratovanje dosti ceneje. Zato naj se črpanje vode, električno varenje, vulkaniziranje itd. opravlja po možnosti v nočnih urah.

Poseben problem je omejitev primerne porabe jalove energije. Cena le-te je sicer nizka (2 odnosno 1 dinar za kWh, vendar povečuje povprečno ceno koristne kilowatne ure. Za kompenzacijo jalove energije vgrajujemo postopoma kondenzatorske baterije

(Nadaljevanje na nasl. strani)

Racionalizacija ali tehnična izboljšava

Vsaka zamisel ali ideja, ki doprine k izboljšanju proizvodnega procesa ali strojnih naprav, povečanju proizvodnje, znižanju stroškov proizvodnje ali povečanju varnosti dela je lahko **tehnična izboljšava**.

Z ozirom na nov gospodarski sistem je potrebno, da temu vprašanju posvečamo več pozornosti in bomo tako z ustreznimi predlogi in idejami po rudarsko-tehnični ali strojni plati doprinali k reševanju raznih vprašanj povečanja proizvodnje ali znižanja proizvodnih stroškov. Tako bodo vedno bolj stopali v ospredje racionalizatorji in novatorji tudi v našem kolektivu. Tem fizičnim ali umskim delavcem je potrebno priznati, na osnovi gospodarske računanice enoletnega prihranka, odgovarjajočo denarno nagrado.

V ta namen je centralni delavski svet RLV Velenje že sprejel sklep in imenoval komisijo, da izdela pravilnik o nagradah za tehnične izboljšave na osnovi zakona, s katerim so nakazane osnove glede racionalizatorske dejavnosti v podjetjih. Pravilnik bo vseboval splošna določila, merila za tehnično izpolnitev in tabelo de-

narnih nagrad z ozirom na letni prihranek.

Naj navedem samo primer železarne Jesenice, ki je imela od osvoboditve do konca leta 1960 586 dobrih 1515 raznih tehničnih izboljšav. Poleg tega je bilo v železarni Jesenice tudi 8 kolektivnih tehničnih izboljšav. Prav tako je delavski svet tovarne »Metalna« Maribor in železarne Ravne že v letu 1959 sprejel takšen pravilnik.

Obratni delavski sveti in sindikalni pododbori, nadalje sekcija rudarskih inženirjev in tehnikov ter sekcija elektrostrojnih inženirjev in tehnikov bodo morale pri popularizaciji dejavnosti predlogov tehničnih izboljšav med celotnim kolektivom rudarjev odigrati svojo vlogo. Komisija za tehnične izpolnitve pa bo v časopisu »Rudar« objavila in seznanjala kolektiv o predlogih tehničnih izboljšav in koristnosti za naše podjetje.

Tako bomo vsi člani kolektiva začeli iskati notranje rezerve boljšega gospodarjenja in napovedovali borbo **NEIZKORIŠČENIM SKRITIM MILIJONOM**.

Inž. Stefan Zagoričnik

O ELEKTRIČNI ENERGIJI

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Investicijski stroški teh se v doglednem času povrnejo, vzdrževalnih stroškov pa ni. Uporabnost kondenzatorjev je trajna in rentabilna. Zboljšanje baznega faktorja iz 0,69 na 0,82 je viden uspeh. Če bomo uspeli zvišati ta faktor na 0,85 odpade v celoti plačilo prekomerne porabe jalove energije, za katero smo do nedavnega plačevali mesečno preko 600.000 din. V mesecu avgustu se je poraba jalove energije že toliko omejila, da je plačilo znašalo le 287.470 din.

Povprečna cena za 1 kWh znaša pri upoštevanju računске konice, dnevene in nočne tarife in tarife za prekomerno porabo jalove energije pri sedanjih prilikah ca. 12 din ter bremeni vsako tono premoga po mesečnem obračunu s 60 do 72 din. Ta obremenitev je namreč v veliki meri odvisna od proizvodnje premoga ali točneje od porabe elektrike na tono (kWh/tono), ki se giblje od 5,4 do 6,4 kWh/tono. Gotovi pogoni kot ventilatorji, črpalke prazni teki transporterjev in separacije, prevozi s kletkami in ostala poraba izven proizvodnje bremeni proizvodnjo z isto vsoto, če je proizvodnja večja ali manjša. Iz tega sledi, da je poraba oz. bremenitev na tono pri manjši proizvodnji višja in obratno.

Ugotovljeno je, da je ta poraba na našem rudniku v primerjavi z ostalimi rudniki v Jugoslaviji in tudi v evropskem merilu razmeroma majhna in da je tudi tarifa za rudnike pri nas nižja kot za ostalo industrijo, razen za elektrokemično in metalurško industrijo. Vendar bi z doslednim izvajanjem ukrepov tehničnega in nadzornega osebja ter s stremeljenjem vsakega posameznega člana kolektiva, da se zniža konica in poraba tako delovne kakor tudi jalove električne energije mnogo pripomoglo k boljšemu ekonomskemu uspehu.

Naše geslo naj bo: »Štedimo tudi z elektriko!«
Franc Trampuš

PIŠETA UČENCA IRS

POZOR! Visoka napetost!

»Pozor! Visoka napetost. Smrtno nevarno.« To je napis, ki ga srečujem, odkar znam brati, po vseh visokonapetostnih napravah.

V svoji rani mladosti, tja do četrtega razreda osnovne šole, se nisem ničesar drugega tako bal kot elektrike. Konja, ki je še tako divja, ga z malo spretnosti ukrotiš z uzo in ostrogami. Tudi pik gada je ozdravljiv ob pravočasni zdravniški pomoči. Nikdar pa ni ozdravljiv »pik« električnega toka, za katerega sem dolgo mislil, da je neukrotljiv. Danes vem, da ni nevaren, če si o njem dobro poučen. Seveda električnega toka in njegovih lastnosti ne moreš spoznati v enem letu. Ne, vsak električar se vsak dan nauči nekaj novega. Saj pravi star slovenski pregovor: »Človek se uči, dokler živi.«

V neki oddaljeni hribovski vasi so nekoč napeljali elektriko. Nek sivolasi stariček pa nikakor ni mogel razumeti, kako bo po žicah tekla ogenj in svetil v žarnicah. Zato je poiskal elektroinstalaterja ter ga vprašal: »Ja, kako pa bo tekla elektrika po žicah, saj nimajo luknje?« Instalater se je nasmehnil in dejal: »Hm, luknje res nima, po kljub temu teče. Neviden je, zato pa je še bolj nevaren, kakor če bi ga videli ali otipali.«

Starec je zmajal z glavo. Njegovi srebrni lasje so se zasvetili v žarkih

pomladanskega sonca. S počasnimi koraki je odšel proti hiši. Nikakor ni mogel razumeti pojma »elektrika«.

Večina ljudi še danes ni poučena o elektriki. Meni pa je neka skrita sila velela, da sem se odločil za električarja. Danes ne vidim v napisu »Pozor! Visoka napetost! Smrtno nevarno!« nobene smrtne obsodbe, temveč opozorilo vsem tistim, ki o tem niso dobro poučeni.

ZAKAJ SEM SE ODLOČIL ZA POKLIC KOVINARJA

Danes, v svetu tehnike, si ne moremo zamisliti človeka brez kakšnega poklica; pa naj je to mesar ali tehnik. Včasih so ljudje imeli enak poklic: obdelovali so zemljo in so se borili za obsoj.

Pred leti, ko sem hodil v šolo, me moja prihodnost še ni zanimala. Toda leta so tekla in bližal se je konec mojega osnovnega šolanja. Mnogokrat sem se poglobil v razmišljanje o poklicu in se spotikal ob marsikaterem, ki mi ni ugajal, bodisi zaradi prenapornega ali pa premalo plačanega dela.

Prišla je zadnja pomlad, katero sem dočakal v šolskih letih, in od dolgočasnja v prostem času sem se zaposlil v privatni opekarni. Tam

sem delal nekaj ur dnevno. Stroj za opeko je bil že zastarel in pokvarjen. Mnogokrat sem ga pomagal razdirati in iskati okvare. Po nekaj mesecih sem se zelo izuril v iskanju napak v stroju. Kadar je stroj nevarno zaškripal, sem skočil k stikalu, ga ustavil, hitro zgrabil ključ in začel vrteti matice na vijakih.

Bilo je konec šolskega leta. Treba je bilo napisati prošnjo za kakšen poklic ali nadaljnje šolanje. Zadosti se mi je zdelo učenja osnovnih stvari. Zanimala me je tudi praksa. Brez pomisleka sem napisal prošnjo v najbližnje podjetje, ker sem bil tudi sprejet. Seveda pa tudi tu ne gre brez učenja, ker današnji svet terja ljudi, ki so vredni svojega življenja.

Kako se delijo sredstva stanarin od hišnih svetov

Dn 18. oktobra 1961 je imel sejo Svet stanovanjske skupnosti Velenje, ki je v svojem dnevnem redu obravnaval poročilo finančnega poslovanja Stanovanjske skupnosti ter poročilo o delovanju in težavah servisne službe pri tej ustanovi. Članj sveta so bili seznanjeni, kako se deli stanarina, ki jo plačujejo prebivalci hiš v družbenem upravljanju in kako se trošijo sredstva namenjena Stanovanjski skupnosti, ki znašajo 3% od stanarin.

Mesečna stanarina znaša v Velenju	4.000.000 din
Od tega pripada:	
Amortizaciji *	
(investitorjem)	2.000.000 din
Hišnim svetom za sklade popravil in upravljanja	1.880.000 din
Stanovanjski skupnosti	120.000 din

V osmih mesecih leta 1961, to je razdobje januar-avgust, je bilo torej vplačane stanarine 32.000.000 din. Od tega je polovica pripadla amortizaciji (investitorjem), skladom hišnih svetov 15.040.000 din. Stanovanjski skupnosti pa 960.000 din. Sredstva, ki so pritekala stanovanjski skupnosti, so se v teh mesecih trošila takole:

Plače s prispevki uslužbencev tajništva 60.000 din mesečno ali v vseh osmih mesecih 480.000 din. Zaposleni pa so tajnik, administratorica in čistilka-kurirka. Servisom pa se je posodilo za njihova investicijska in obratna sredstva znesek 357.904 din. Ta sredstva bodo morali servisi vrniti v roku 5 let. Za ostalo tekoče poslovanje, kot je pisarniški material, telefon, potni stroški itd., pa se je v teh mesecih porabilo 90.000 din. Ob koncu meseca avgusta je bilo na ziro računu še 32.096 din sredstev.

Članj sveta so po temeljiti razpravi prišli do zaključka, da bi se lahko iz teh sredstev finansirala tudi knjigovodska moč za potrebe servisne službe. Do nedavnega posebne knjigovodske moči Tajništvo ni imelo, ampak je vse skupaj vodila le administratorica. Ker pa se je povečalo število obratov že na 5, je bilo nujno poiskati osebo za vodenje knjigovodskih poslov. Ta oseba je zaenkrat nastavljena le honorarno v popoldanskih urah.

V nadaljnji razpravi o delovanju in težavah servisov Stanovanjske

Žalna svečanost v Gradcu

Kot vsa leta doslej, smo se tudi letos 1. novembra spomnili mrtvih svojcev, znancev in prijateljev. Dan mrtvih je posvečen njim in obujanju spominov nanje ki so nam bili nad vse dragi žal pa nam jih je smrt iztrgala v času vojne kot borce, talce in žrtve fašističnega nasilja, ki sedaj počivajo v skupnih in osamljenih grobovih širom naše domovine in tudi izven nje. Na ta dan se spominjamo tudi vseh tistih, ki so omahnili v borbi za napredek naše domovine v letih obnove in graditve socializma.

Letos je bila 1. novembra v Gradcu na centralnem pokopališču žalna komemoracija pred impozantnim spomenikom, katerega sestavljajo 20-metrski stolp, prav tako dolg granitni lok, na katerem stoji bakrena žara. Na 20-metrskem stolpu so napisane v 11 jezikih naslednje globoke besede: »Čuvajte svobodo in mir, kajti zanj smo dali življenje«. V notranjosti granitnega loka pa so vklesana imena padlih. 2516 borcev, talcev, internirancev, žrtev nacizma nas iz tega veličastnega spomenika opozarja na čuvanje svobode in miru.

Več kot 5000 ljudi se je udeležilo komemoracije, od teh je bilo samo iz Slovenije 2000 udeležencev. Spomin padlih so počastili tudi podpredsednik Zvezne ljudske skupščine tov. Leskovec Franc-Luka ter drugi vidni predstavniki Slovenije, prav tako so se komemoracije udeležili tudi predstavniki Avstrije.

Žalna svečanost se je pričela ob 10. uri. Ob igranju žalostink kot ob ganljivih govorih so se rosile oči vseh navzočih. Številni venci, šopki, rdeče goreče sveče, kot številna udeležba naših ljudi so dokazali, da nismo pozabili na tiste, ki so dali svoja življenja zato, da bi bilo nam in našim otrokom boljše.

Po komemoraciji so ljudje, posebno iz Gradca, počasi zapuščali poko-

pališče. Takrat si je bilo mogoče spomenik ogledati od blizu.

To sem storila tudi jaz. Postavila sem se pred spomenik in prečitala globoke besede: »Čuvajte svobodo in mir, kajti zanj smo dali življenje«. Stisnilo me je pri srcu — kako pogosto pozabljamo na te žrtve v vsakdanjem življenju.

Ko sem čitala imena padlih, katerih ni bilo ne konca ne kraja, sem se ozrla okrog sebe. Drug poleg drugega so stali ljudje — Slovenci in Italijani imena svojcev, prijateljev, znancev. Zagledala sem se v starejšega človeka, ki je dolgo, dolgo strmel v ta imena in je izgledalo, da nekoga išče, vendar ga ne najde. Da bi bolje videl, si je nataknil očala, jih zbrisal in se ponovno zadržal v številna mena. Stopila sem k njemu in mu hotela pomagati. Prosil me je, naj mu pomagam poiskati dve imeni. Ko sva jih našla — se je še enkrat zazrl v imeni, sklonil glavo ter dejal: »Veste, bila sta moja sinova.« Dolgo je še strmel v vklesana imena, izpod očal pa so mu kapljale solze po razoranem obrazu.

Ne samo te žrtve, katerim je bil postavljen spomenik v Gradcu, ampak vseh milijon sedem sto tisoč žrtev, ki so padle v času druge svetovne vojne, nas vedno znova zadržujejo, da gradimo tak svet, kakršen je bil v njihovih mislih, v njihovi neomajni vesti, ko so šli v juriš, ki jih je vodila pred puške krvo- lokov in v njihova zverinska taborišča smrti.

Ob zaključku žalne svečanosti v Gradcu sem prepričana, da je v vseh navzočih bila samo ena misel — nikoli več vojne!

S. N.

skupnosti, se je lahko iz dokumentacije in poročil ugotovilo, da nastajajo težave predvsem v Servisu krpalnici in v Elektro-radio servisu. V prvi vrsti je tem težavam vzrok specifičnost dela, to je, da morajo zaposleni delati tudi po 12 ali celo več ur dnevno, da zadostijo zahtevam strank, delo samo pa je v glavnem krpanje rabljenega perila in se seveda ne morejo zato postavljati neke realne cene. Rešitev bi se našla tako, da bi gospodarske organizacije dajale čim več posteljnega perila v krpanje ali obrobiljanje. V Elektro-radio servisu pa je sicer dela dovolj,

vendar zaradi previsoke režijske ure zaposleni ne more ustvariti planirnega dohodka, četudi je v službi ves dan. Visoko režijsko uro zahteva namreč posojilo v znesku 1.500.000 din, ki smo ga najeli za osnovna in obratna sredstva tega servisa z rokom vračila 5 let. Če bi uspeli to posojilo na nek način odplačati, bi se režijska ura znižala za 150 din, kar bi imelo za posledico vse večjo popularnost tega servisa.

Svet je sprejel vrsto sklepov, ki se tičejo boljšega dela servisnih služb, komisij in Tajništva samega. Ivo Gorogranc

Energo-kemični kombinat Velenje

Ob koncu lanskega leta so delavski sveti Rudnika lignita Velenje, Termoelektrarne Šoštanj in Elektrarne Velenje ustanovili Poslovno združenje za izgradnjo Energo-kemičnega kombinata Velenje.

S tem sklepom je bil napravljen nov korak k uresničenju velike zamisli vplinjavanja velenjskega lignita. Prvo pobudo za to zamisel je dal tov. Franc Leskošek-Luka, ki je kot minister za rudarstvo v letih 1946 do 1948 zbral nekaj strokovnjakov, ki so imeli nalogo proučevati vplinjavanje lignita in izdelati prve obrisne za poznejše načrte.

V letu 1956 se je ta zamisel ponovno obravnavala na sestanku na rudniku, na katerem sta sodelovala poleg drugih tudi direktor rudnika tov. Nestl. Žgank in sedanji direktor Poslovnega združenja inž. Ciril Mislej. Na tem sestanku je bilo sklenjeno, da se zaupa Kemičnemu inštitutu v Ljubljani nalogi, da prouči sušenje velenjskega lignita, njegovo vplinjavanje in kemično predelavo.

Resnejše priprave za vplinjavanje lignita so začele v začetku leta 1959 in v letu 1960. V začetku 1960 so strokovnjaki rudnika potovali v inozemstvo zaradi proučevanja postopka vplinjavanja in zaradi nabave potrebne opreme. S tem proučevanjem so strokovnjaki dobili pregled nad sličnimi napravami v inozemstvu.

Proti koncu lanskega leta je zamisel vplinjavanja lignita dobila še bolj stvarne oblike. Na temelju vsestranskih posvetovanj je vodstvo rudnika lignita prišlo do zaključka, da naj izgradnjo vplinjavanja lignita prevzame posebna ustanova z ozrom na širši pomen vplinjavanja lignita za celotno industrijo Slovenije. Zaradi teh vzrokov je prišlo kmalu do ustanovitve Poslovnega združenja za izgradnjo »Energo-kemičnega kombinata Velenje«, ki ima nalogo opraviti investicijska, projektna in montažna dela pri izgradnji Energo-kemičnega kombinata, ki bo oskrboval s plinom in kemičnimi surovinami, pridobljenimi na osnovi vplinjavanja lignita, industrijska področja Slovenije. Poslovno združenje ima svoj upravni od-

bor, ki je vrhovni organ združenja in ki ga sestavljajo po trije zastopniki Rudnika lignita Velenje, Termoelektrarne Šoštanj in Elektrarne Velenje. Takoj po ustanovitvi združenja je upravni odbor začel z delom in na dosedanjih številnih sejah odločno pristopil k uresničenju načrta za vplinjavanje lignita. Upravni odbor je imenoval za direktorja združenja inž. Cirila Misleja, dosedanjega direktorja Termoelektrarne Šoštanj, ki ima nalogo zbrati potrebne strokovnjake in ostalo osebje za izdelavo glavnega projekta Energo-kemičnega kombinata in nato v prihodnjih treh letih pristopiti k njegovi izgradnji.

Energo-kemični kombinat Velenje bo zgrajen na prostoru med Šoštanjem in vasio Pesje ter med reko Pako in železniško progo Šoštanj-Velenje. Z regulacijo reke Pake in z izgradnjo ceste po levem bregu reke Pake med Šoštanjem in Velenjem bo ustvarjen primeren prostor za bodoče industrijske naprave.

Industrijska podjetja Slovenije neobhodno rabijo gorivo v obliki plina (železarne, tovarna aluminija, steklarne itd.). Sedaj pridobivajo potreben plin iz lastnih naprav, ki izdelujejo surov in nepredčiščen plin z nizko toplotno vrednostjo, kar slabo vpliva na kakovost njihovih izdelkov. Te naprave za izdelavo plina so skoraj vse zastarele in izrabljene. Odpadne vode iz teh naprav onesnažujejo in zastrupljajo rečne vode. Za vskladiščenje premoga rabijo ta podjetja mnogo prostora, a premog na skladiščih izgublja na vrednosti zaradi razpadanja.

Z napeljavo plina po plinovodih iz Velenja v vsa važnejša mesta Slovenije bo odpadel prevoz lignita po železnici. Lignit vsebuje namreč več kot polovico negorljivih snovi (voda in pepel), zato je njegov prevoz po železnici negospodarski. Energo-kemični kombinat bo iz lignita izdeloval plin z vplinjavanjem pod visokim pritiskom s pomočjo kosika in pare ter bo nudil industriji in plinarnam popolnoma čist plin z visoko toplotno vrednostjo. Po sedanjem načrtu bo vsako leto napravljeno iz enega milijona ton lignita pol milijona kubičnih metrov daljin-3600 kalorij toplotne vrednosti.

Del tega plina bo speljan po plinovodih v najvažnejše kraje Slovenije. Celoten plinovod bo dolg

234 km in bo potekal: en krak od Velenja preko Kamnika do Ljubljane in Jesenic, drugi krak od Velenja preko Polzele do Celja in od tam dalje v Store, Slov. Bistrico in Maribor, tretji krak od Velenja preko Slovenj Gradca do Raven na Koroškem. Od glavnega plinovoda Celje — Maribor bo potekal en krak proti Kidričevemu in Ptuj, a iz Maribora proti Rušam.

Pri izdelavi prečiščenega plina se bodo kot postranski proizvodi pridobivali še: katran, surov bencin, žveplena kislina, razna olja in podobno.

Z nadaljnjo kemično predelavo pridobljenega plina se pridobita še dva zelo važna proizvoda in sicer: kaprolaktam in ureja. Kaprolaktam je surovina za izdelavo umetnih vlaken (perlon, najlon), ki so naši tekstilni industriji zelo potrebna in jih moramo sedaj uvažati iz inozemstva. Ureja pa je danes zelo iskana surovina za izdelavo umetnih gnojil, uporablja pa se tudi kot dodatek za živilsko krmo. Umetna gnojila so danes neobhodno potrebna za povečanje rodovitnosti tal.

Izgradnja Energo-kemičnega kombinata ni samo v interesu Rudnika lignita Velenje, Termoelektrarne Šoštanj in Velenje, temveč je to v interesu gospodarske dejavnosti Šaleške doline in celotnega gospodarstva Slovenije.

Energo-kemični kombinat bo do sedaj največja investicija v Sloveniji in zato je interes vseh gospodarskih činiteljev izgradnja kombinata. Sele z izgradnjo Energo-kemičnega kombinata bo dobil velenjski lignit svojo pravo vrednost. Kot oplemenitena surovina bo dajal toplotno energijo skoraj vsem podjetjem, obrti in gospodinjstvom po vsej Sloveniji. Razvoj tehnike in gospodarstva v svetu in doma nas sili k nadaljnjemu razvoju in napredku ter k izgradnji takih naprav in industrije, kakršnih niti naši očetje, niti mi nismo vajeni.

Izgradnja Energo-kemičnega kombinata Velenje v Šaleški dolini bo dokaz pridnosti in sposobnosti njenih prebivalcev.

V. V.

Ali je dovolj pitne vode?

Na to vprašanje bi marsikatera gospodinja odgovorila s krepkim — ne! Pa vendar temu ni tako. »Je« je močnejši od »ne«, ker zadnja trditev je le odraz trenutnega vodovodnega stanja.

V Saleški dolini obstajajo trije glavni sistemi vodovodnega omrežja, več lokalnih vodovodov in kup individualnih vodnjakov. Mesto Šoštanj dobiva pitno vodo iz dveh zajetij v Belih vodah. Z novim cevovodom in priključkom v l. 1960 na zajetje zdravilišča Topolšica se je preskrba s pitno vodo v Šoštanju popolnoma zadovoljila. Sistem šoštanjskega vodovodnega omrežja je zelo ugoden, ker so zajetja višja od potrošnikov in voda s prostim padom priteka v rezervoar.

Drugi vodovodni sistem imamo v Pesjem. Ta vodovod se napaja iz dolinskega vodnjaka ob Paki. Tu je postavljena črpalka kapacitete 250 l/min. ki črpa vodo v rezervoar pri Lilijskem griču. Vodovod je lokalnega značaja in služi samo za oskrbo pitne vode za naselje Pesje. Voda tega zajetja je neoporečna in nima nobene direktne zveze z reko Pako. Bredsdolci, da je voda nezdružljiva, so neutemeljeni, saj je znano, da je zajetje oddaljeno 50 m od struge Pake. Poleg naravnega čiščenja vode skozi gramozno plast, so v samem zajetju še razni filtri. Kapaciteta vodovoda komaj zadošča. Predvideno pa je, da se z izgradnjo nove ceste poveže ta vodovod z velenjskim vodovodom.

Tretji in glavni vodovodni sistem obstaja v Velenju. Marsikomu še ni znano, da je napajanje velenjskega vodovoda direktno iz jame. Pitno vodo dobivamo po srečnem in nesrečnem naključju že od l. 1918. Takrat se je pripetila rudarska nesreča, ki je še dobro v spominu starih rudarjev. Na »G« etazi je na progi prišlo do vdora vode, ki je za nekaj časa prekinila delo rudarjev. Voda je zalila jamo. Zahvaljujoč prisebnosti rudarjev ni prišlo do človeških žrtev. Pritok vode je znašal 9 m³/min., pozneje pa se je zmanjšal na 4 m³/min. Pritisk znaša še danes 9 atmosfer. Ob vdoru so usahnili na površini trije študenti, ki so oddaljeni do 1,1 km od mesta vdora. Betonski jez v jami so izdelali pozneje v treh fazah. L. 1919 so izdelali le betonske pregrade, obzidalne proge in izčrpali jamske prostore. Oktobra in novembra 1935 so napravili betonski čep v vzhodni progi in septembra 1936 še betonski čep v zapadni progi. Že leta 1919 so vložili v železobetonsko pregrado cev premera 200 mm, leta 1935 pa v podaljšku cev premera 100 mm. Na to cev je še danes priključek cevovoda 150 mm, ki poteka po značnem jašku Rudolf v rezervoar nad Zabjo vasjo. Sam rezervoar je dovolj velik, omrežje vodovoda dovolj dimenzionirano, pa vendar ni povsod dovolj vode. Kje iskati vzrok?

Za center mesta Velenje je edini vzrok v pretankem zveznem cevovodu od starega naselja do dravogradske stolpnice. To bo že prihodnje dni opravljeno, ko bodo pričeli delavci in strokovnjaki naše »komune« polagati nov zvezni cevovod premera 150 mm do dravogradske stolpnice. Od tu naprej je omrežje dovolj močno. Preostalo bo pa še vseeno ozko grlo. To je cev 100 mm premera v betonskem čepu v jami. Ta cev ne dopušča večjega iztoka od 1900 l/min. Za ureditev tega problema pa se je že odločil Rudnik lignita Velenje, da prevrta betonsko pregrado in zabetonira novo dodatno cev premera 150 mm. Dosedaj sta bili instalirani dve črpalci s kapaciteto 2,4 m³/min., dočim bo nova moč črpalke znašala 3,5 m³/min. Samo zajetje dopušča črpanje še večjih količin pitne vode, kar smo videli že uvodoma. Toda to še ni vse. Kaj pa potrošniki? Ali ni morda tudi pri vas pokvarjena pipa, ali ste zvečer zaprli vse ventile, ali se ne igrajo otroci z vodo? Temu bi lahko rekli »široko grlo«. Samo majhen primer: v stanovanjski blok se je kontrolno namestil števec za porabo pitne vode. V prvem mesecu je znašala poraba 125 l dnevno na osebo. V drugem mesecu so bili stanovalci tega bloka opozorjeni na merjenje vode s števcem in glej presenečenje: poraba je znašala samo 60 l dnevno na osebo. Znižanje potrošnje za dobrih 50 % je gotovo subjektivnega značaja. Res pa je, da poleg ozkega grla cevi 80 mm za center znatno izsesajo omrežje hidroforji, katere imajo vgrajene hotel »Paka«, ne-

botičnik, dravogradska stolpnica in stolpnica ob Paki. Vendar to ne bo dolgo trajalo. So še drugi tehnični problemi. Staro omrežje rudnika Velenje na področju sedanje tovarne štedilnikov »Gorenje« povzroča večkrat glavobol strokovnjakom iz »Komunale«. Cevovodi so stari, teren izpostavljen raznim predelavam itd.

Največji potrošniki pitne vode so predvsem industrija, podjetja in gospodinjstva. Največji odjemalci, kot so rudnik, gradb. podjetje itd., že vgrajujejo vodne števce. Vodo bodo plačevali po porabi in tarifi. Novi priključki se dovoljujejo le na osnovi dokumentacije in predpisane montaže s števci. Kaj pa ostali? Ali bomo krili stroške za pitno vodo z večjimi pavšali? Prav sigurno ne. Hišni sveti bodo prav gotovo raje pristopili k nabavi vodnih števcov in plačevali vodo po porabi in nič več. Znano je, da že danes ob konicah načrtovane voda komaj zadostuje. Verjetno temu pri števcih ne bo tako? Cena vodnega števca pa znaša 20—27.000 din.

Takšno vodovodno stanje imamo danes. Kaj pa čez nekaj let, ko pričnemo z dnevnim kopom? Za takrat se predvideva po idejnem projektu izkopati dolinske vodnjake v Saleku ter črpati pitno vodo v novozgrajeni rezervoar nad Herbersteinom. Druga in dražja izvedba pa je možna z zajetjem več izvirov v Paki. Obe možnosti sta še v obdelavi in študiju. Seveda se sistem notranjega omrežja v mestu Velenju ne bo nič spremenil. Racionalna potrošnja in štednja bo ostala še nadalje aktualna stvar industrije in gospodinjstev, kajti pitna voda je danes tudi svojevrstna in dragocena »rudnina«.

Alojz Penšek

NASVET MATERAM

Brez zajtrka v šolo

Ko sem hotela spoznati način prehrane svojih učencev, sem zvedela, da prihajajo nekateri otroci zjutraj v šolo tešči in prvo kar zaužijejo, je še le malica ob pol desetih.

Vsakdo ve, da je za otrokov razvoj in njegovo zdravje škodljiva tako pomanjkljiva prehrana, poleg tega pa je prazen želodec kaj slaba spodbuda za uspešno delo v šoli. Kje je krivda? Otroci so mi odgovarjali: »Zjutraj ne morem jesti! Po kavi mi je tako neprijetno v želodcu!...« Zakaj je tako? Ker ga nismo navadili na izdaten zajtrk. To je napaka v našem načinu prehranjevanja, da zjutraj zaužijemo le skodelico kave, čaja ali mleka, morda še košček kruha ali pa ostajamo celo tešči daleč v dopoldanske ure.

Znano je, da otroci več pojedjo kot starejši ljudje, ker se otrokovo telo še le razvija, raste, zato potrebuje ve-

liko materiala, in to so predvsem beljakovine, ki so v mleku, mlečnih izdelkih, v mesu in jajcih.

Matere, dajte otroku zjutraj košček kruha z maslom in medom, ali skuto s smetano, pa skodelico mleka in sadje, košček mesa ali jetrc, koruzne žgance in ovsene kosmiče za spremembo in podobno. Skratka, navadite jih, da bodo zjutraj s tekom in obilno jedli, ker le tako se bodo telesno in duševno razvijali.

Časi, ko je v Velenju manjkalo mleka, so za nami. Posestvo »Salek« že ima tolikšno produkcijo, da išče kupce za mleko, smetano, skuto in maslo. Kljub temu, da je cena porasla (1 l kisle vode stane 50. dinarjev), ne ravna pametno, kdor hoče na mleku štediti. Saj je znano, da vsebuje mleko vse snovi, ki jih naš organizem potrebuje.

A. Vutkovič

Turizem in gostinstvo

Kljub temu, da list »RUDAR« ni dnevnik, je pa zato tembolj priljubljen med bralci, ker nas zbližuje z našimi problemi. Ob izidu lista naj bi tudi v bodoče našle svoj prostor črtice, ki bi narekemale začetek gostinsko turističnega življenja v Šaleški dolini. Šaleška dolina je prelepa po naravnih lepota. Gričevje je raznoliko. Prav tu je narava ustvarila prelepe izletniške točke, kot so: Paški Kozjak, Gora Oljka, Uršlja gora, Huda luknja in Špehovka.

V samem mestu pa se nam preprosto ponuja mogočni, stari Velenjski grad, katerega bi narekovalo izkoristiti prav za atrakcijo turizma. Z ureditvijo primerne gostinskega objekta v gradu in seveda z ureditvijo Rudarskega muzeja, dovolj široke ceste za motorna vozila, ureditvijo parkirnega prostora, bi turizem in gostinstvo veliko pridobilo.

Velenjski grad bi bilo treba primerno osvetliti. To bi oddaljenega gosta privabljal med nas. Lepo je rudarsko jezero, če ga tako imenujemo, saj ga je pač delo rok rudarjev ustvarilo pri izkopavanju rjavega lignita, premoga, ki daje možnost življenja tisočim ljudem v tem kraju in kateri jamči za izvedbo nadaljnjih načrtov.

To jezero je primerno za razne vodne športe; restavracija ob jezeru parki nasadi, stadion, lepa cesta, ki povezuje vse to z mestom. Tudi ob jezeru bi bilo dobro urediti kabine za kopalce, centralno plažo za kopanje in sončenje. Kopalci naj bi prišli na svoj račun tudi z jadranjem in čolnarjenjem po jezeru. Te usluge bi pa nudilo gostinsko podjetje domačim ali tujim gostom s primerno odškodnino.

Seveda naj bi vse to bilo na določenem mestu pod določenim nadzorstvom ljudi, ki bi bili porok čuvanja in negovanja omenjenega. Razvalina dvorca Salek naj bi turistu spominjala na preteklost. S pridobitvijo turistične ceste Celje—Velenje—Ljubljana so dani vsi pogoji za razmah turizma v tem kraju. Poživitev turizma je v prvi vrsti dolžnost turističnega društva, ki naj bi bil iniciator priprave projektov, razglednic mesta in okolice, informator tistega, ki mu pravimo svetovalec oziroma razgibanost v zadovoljstvo vsakega gosta, ki bo prišel med nas.

Dolžnost članov turističnega društva je, da dajo podporo članom upravnega odbora turističnega društva in če nas bo več članov, kar je tudi dolžnost v prvi vrsti gostinskih delavcev, bo tudi društvu lažje v marsičemu.

Velenje je znano po velikem rudniku lignita in sodobnem novem mestu, ki je bilo zgrajeno v dobrih desetih letih. Mesto je posajeno z raznimi parki, zelenicami, polno zelenila in cvetja. Tu je že vse podano za razvoj turizma, za sprostitve in oddih, za človeka, ki tu živi ali pa bo prišel in si tu nabral moči za nadaljnje delo. Čimveč ljudi bo obiskalo naše lepo mesto in prelepo okolico, tem lažje nam bo priti do zaželenih načrtov in uspehov.

Pri vsem tem pa moramo dosledno paziti na ureditev gostinskih obratov, na njihov red in čistočo in v nobenem oziru dopustiti, da bi gosta postregli z nezdravimi gostinskimi uslugami. Naše usluge morajo biti kvalitetno pripravljene in prav tako tudi v zadovoljstvo gosta postrežene. Med vse te objekte, ki dajejo slutiti razvoj in razmah turizma, se priključuje tudi hotel »Paka«, ki je prišel z rednim poslovanjem 8. julija 1961. Ta dan bo beležen v vrsticah pionirskega dela kolektiva tega podjetja.

Hotel, ki je v središču novega Velenja in v katerega bližini so

tiv si prizadeva in se zaveda, da dela v podjetju, ki mora čuvati svoj ugled in renome. Vsakodnevno delo prinaša tudi zdrave in nezdave pojave, katerih v nobenem primeru ne smemo prezreti.

Dolžnost vsakega posameznika je, da takoj odpravi slabosti, ki omogočajo kritiko od strani naših gostov. Nedelavnost in nezadostni interesi do dela slabi uspeh in ugled celotnega kolektiva. Ni težko delati tako, da gost ne bo več prišel med nas, temveč mnogo lažje je, da bo gost še prišel in zadovoljno odšel od nas.

Vsaka neskrbno pripravljena jed, ali celo mrzlo servirana, omogoča upravičeno negodovanje naših gostov. Človek je včasih dobre ali pa slabe volje. Če je prvo, sprejema vse lepo okoli sebe in tudi pohvali, drugače pa mu je vse odveč, rad kritizira; jed, s katero je potrežen, mu ne prija, je slabo pripravljena, je morda tudi preveč slana, če bi bila morda premalo, ne bi bilo na mizi soli in podobno. Da, tako je res! Smo pač vsi ljudje, imamo svoje pravice, zahteve in želje. Če človek dela, ima vso pravico zahtevati to, kar mu pripada, da je jed okusno pripravljena, da je topla jed topla servirana na toplem krožniku, da se človek najde in da je

Kulturni dom, Delavski klub, Direkcija rudnika in Veleblagovnica, skratka središče in center novega Velenja, da slutiti, da se bo domač, kakor tudi tuj gost, dobro počutil.

Poleg večjega števila domačih prehodnih gostov so v hotelu gostovali tudi tuji gostje in razne delegacije. Dne 22. avgusta 1961 je kolektiv Hotela »Paka« izvolil 15-članski DS in 5-članski UO podjetja. Celoten kolektiv podjetja se zaveda, da bo potrebno posvetiti vso pozornost utrditvi poslovanja, discipline in odnosa do gostov. Vse morebitne nezdave pojave, ki se porajajo, bo treba odpraviti. Kolek-

zmožen delati na svojem delovnem mestu in ustvarjati.

Za vse te gostinske usluge, katere gost koristi in zahteva, gost tudi plača.

Vsak državljan dela in ustvarja po svojih močeh, eden več, drugi manj in za takšno delo prejema tudi plačilo. Če gost naroči in želi več, tudi več plača. Če delam, več dobim. Človek, ki dela, tudi včasih nehoti greši.

Ljudje prihajajo in odhajajo. Mnogi zapuščajo hotel in naše mesto s prelepimi spomini nad čistočo in sodobnostjo hotela, z zdravimi (Nadaljevanje na nasl. strani)

Sz naših šol

Naloge Industrijske rudarske šole

Ko je bil sprejet program rudnika, da bi povečal proizvodnjo premoga od letne količine 1,5 milijona ton premoga, ki jo je dosegel leta 1956 na 3,0 milijona ton, ko naj bi jo dosegel leta 1963, je bil osrednji problem, kje naj bi dobil rudnik kvalificirano delovno silo za tako povečano proizvodnjo premoga. Takoj je bilo jasno, da bližnja in daljna okolica rudnika ne bo zmogla takega povečanja delovne sile, ker je bila ta že itak večina na rudniku zaposlena, nadaljnjega prirastka pa od tod ni bilo mogoče pričakovati. Porodila se je misel, da bi v izgradnji celotnega novega rudnika zgradili tudi novo Industrijsko rudarsko šolo zaprtega tipa, to se pravi, da bi učenci, ki bi obskovali to šolo poleg ostalih pogojev stanovali v skupnem domu. Za šolsko leto 1958-59 je šola sprejela prve učence in sicer za rudarski, električarski in kovinarski oddelek. Kot povsod je bil začetek tudi tu zelo težak. Pomanjkanje predavateljskega kadra sta v prvem letu kompenzirala tovarišica in tovariš Pečnik, ki sta imela tu že dolgoletno prakso. Pomagali so jima strokovni uslužbenci rudnika. Ko pa je inž. Mali prevzel šolo, je zadeva stekla s polno paro. Danes poteka že četrto leto, odkar šola normalno de-

luje in v tem času se je šola izoblikovala v polnovreden pedagoški oddelek, ki že daje rudniku prve kvalificirane delovne moči.

V prvem letu svojega obstoja so starši dvomljivo gledali na pripravo za rudarski poklic na tej šoli.

V šolo so prihajali učenci s hribovskih vasi, ki niso vajeni večje družbe. Imajo stare nazadnjaške nazore in marsikdo od njih še ni nikoli hodil po parketu ali spal v pravi postelji. Urediti ves ta živi konglomerat v eno monolitno skupnost, ki bo imela iste cilje s socialističnimi medsebojnimi odnosi, je visoka naloga, ki jo je imela rudarska šola. Z dobrimi vzgojnimi prijemi, praktičnim poukom pod vodstvom starejših, izkušenih rudarjev, izdatno hrano in stalnimi zdravniškimi pregledi se je šola povzpela na zavidno višino in danes je priliv novovpisanih učencev že tolikšen, da šola lahko opravlja selekcijo, izbira tisto, kar bo res kos težavnemu in zahtevnemu rudarskemu poklicu. Vsak učenec je pred sprejemom v šolo temeljito zdravniško pregledan, da dobi šola resnično zdrav kader in fizično sposoben za delo v jami, vodstvo šole pa se s starši temeljito pogovori in posvetuje o bodočem poklicu njihovega otroka.

Kljub strogemu kriteriju ob vpisu učencev pa se vendarle zgodi, da se vpišejo v šolo sicer telesno zdravi, vendar fizično šibki učenci, ki v dobi praktičnega dela ne zmorejo zahtevnih rudarskih nalog, brez škode za njihov organizem. Tu pa je nov problem — kam s takimi učenci? To so večinoma soc. šibki, brez staršev, ki nimajo pogojev za življenje izven doma. V letošnjem letu so inštruktorji praktičnega dela predlagali ravnateljstvu šole, naj odpusti nekaj takih učencev, ki so se v enem mesecu pokazali kot nezadostno sposobni za težko rudarsko delo. Vsem je bilo hudo ob tej odločitvi, najbolj pa prizadetim učencem, ki so morda prvič v življenju v Industrijski rudarski šoli našli prijeten dom, primerno družbo in zadosten kos kruha. Solze v očeh teh učencev so o težavah izven doma pričale dovolj zgovorno. Predsednik sindikalne podružnice tov. Holešek pa je obljubil, da jim bo sporazumno z ravnateljstvom šole in upravo rudnika priskrbel delo na stranskih obratih rudnika in jim s tem zagotovil nadaljnji življenjski obstoj. Ob pogledu na hvaležne obraze teh učencev, ki si bodo z delom svojih rok sami zaslužili skromen kos kruha in vsakdanje potrebe, se je marsikdo od navzočih spomnil otrok, ki v izobilju ne pogrešajo ničesar in ne znajo ceniti tega, kar jim včasih s trudom nudijo njihovi starši. Ta prizor bi morali videti naši otroci, potem bi morda drugače gledali na tisto, kar imajo, na svoje lastno delo in dolžnosti, ki jih čakajo v življenju.

J. Mavec

Turizem in gostinstvo

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

gostinskimi uslugami. Mesto je prelepo. Vsak gost, ki zapušča ta kraj, rabi izraz »nasvidenje«. Delavec, ki dela v novem hotelu, mora doпрinesti mnogo za razvoj gostinstva in turizma v Šaleški dolini, naj bo natakar, natakarica, kuhar, kuharica, pomivalica ali čistilka itd. Se zavedajo tega? Delati in ustvarjati! Biti koristen član skupnosti in vračati skupnosti tisto, kar skupnost posamezniku nudi in upravičeno od njega zahteva. Tako je prav! In tudi v tej hiši hotela je tako. Za delo plačilo. Želja vsakega gostinskega delavca naj bi bila, da ne glede kdo je, vsakogar obvezno in solidno postreže. Gost, ki pride med nas, se mora prijetno počutiti. Bivanje med nami mu mora vračati občutek drugega doma.

Mitja Lap

Rudarska

Delo moškega pevskega zbora DPD »Svoboda« Velenje

V prihodnjih dneh bodo občni zbori posameznih sekcij DPD Svobode Velenje kot predpriprava za občni zbor Svobode.

V nekaj stavkih bom poizkušal opisati delo in glavne probleme pri moškem pevskega zboru v sezoni 1960—1961.

Moški pevski zbor šteje trenutno 28 članov. Večina članov je delavcev RLV. Zastopana pa so tudi sorodna podjetja s petimi pevci.

V zadnjem letu je bilo dokaj spornega v pogledu enotnosti in kvalitete zbora. Moški pevski zbor je sodeloval na 11 prireditvah in imel tri samostojne koncerte. Poleg tega je bil tudi na tekmovanju rudarskih

moških zborov v Trbovljah. Nekaj glavnih prireditev:

1. Letna konferenca
2. Proslava Dneva republike
3. Začetek udarniškega dela
4. Proslava 1. maja
5. Nastop za upokoјence
6. Nastop na proslavi RK
7. Nastop za 3. julij
8. Nastop za Dan borca
9. Nastop na proslavi 20-letnice revolucije v Ljubljani
10. Nastop na občnem zboru UROJ
11. Nastop na občnem zboru sindikata RLV

(Nadaljevanje na nasl. strani)

Na pragu zakasnele sezone

Se malo in...

Stirideset vaj, petnajst ljudi, dvatisoč ur, znoj, prerekanja... kritika, kritika... Oh! Eh! Ah! Joj! Ha, ha, ha...

»Jože je bil za svojo vlogo premajhen.« Res, tudi Jože se tega zaveda, toda: »Dragi Servacij, zdi se mi, da bi bila tvoja postava ravno prava. Tako si lepo raščen, primerno zalit in teatralno spočit, kje si, pridi — postani še ti ljubiteljski delavec. Bojim se, da te bodo honorarne ure preveč izčrpale. Med temi petnajstim, na teh štiridesetih vajah pa se boš samo razvedril. Razen tega pa še zaradi postave ne boš izpostavljen kritiki, kritiku tvojega kova.

Tebi Serafina ne odgovarja barva glasu Polonce. Praviš, da ti je strašno odvratna. No, utegneš imeti prav. Verjemi, da smo že mi poizkušali z vsemi barvami, da bi prebarvali glas, a brez uspeha. Preostane nam torej edina rešitev, ki pa je brez tebe neresljiva. Zamisli si, kako bi se spremenilo v našem gledališču, če bi z odra zazvenel tvoj zvoneči glas. To bi bil izreden dogodek, saj bi samo z glasom prevzela vso publiko, ker bi na račun glasu mogla odpraviti vso mimiko in vse kretnje. Se obleka ne bi igrala nobene vloge; da ne govorim o odrskem dekoru. Zamisli, kakšna pridobitev. Pridi med nas! Težko te pričakujemo!«

Ob uprizorilvi komedije »Tripče de Utolče«

DELO MOŠKEGA PEVSKEGA ZBORA DPD SVOBODA VELENJE

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Moški pevski zbor je sodeloval pri petih pogrebnih naših upokojujencev in zrtev jame.

Vsak nastop je pomenil veliko požrtovalnost članov, kajti če to izzazimo v urah, je bilo potrebnih okoli 1500 ur vadbe vseh teh pesmi, ki so bile izvajane.

Zahvalo je potrebno izreči za to delo članom odbora, posebej pa še pevovodji tov. Ludviku Glavniku, ki si je poleg svojega dela znal poiskati toliko časa, da so vsi nastopi stekli v redu; za organizacijo nastopov pa gre vsa pohvala odboru zbora.

Največji problem, ki nas vedno spremlja, je tretjinska služba, katero ima polovica pevcev. Zaradi te službe vedno odpadejo vaje, kadar je ta skupina na drugi tretjini. Zato se pa porabi več časa za ponovno vadbo, ker se čez teden dni stvari za nazaj že pozabijo. Treba bo iska-

ti možnosti, da se nekatere pevce, ki so za zbor nenadomestljivi, premešči na delo v prvo tretjino. Zato bo treba še več razumevanja od uprave in drugih, kot ga je bilo dosedaj.

Denarno vprašanje je delno rešeno z odločitvijo kolektiva, da se od prispevka, ki ga dajo vsi rudarji, izdvoji 5 dinarjev za moški zbor. To znese na mesec okrog 13.000 din. Toda, če pogledamo, da je treba plačati pevovodjo, notni material in po eno srajco za vsakega pevca, znese to okrog 150.000 din na leto. Za ta nujno potrebni prispevek se posebej zahvaljujemo kolektivu RLV, ki nam ga je omogočil.

Tudi problem prostorov se je sedaj ugodno rešil. Dobili smo sobo v kulturnem domu, katero je imel prej jazz ansambel.

In še nekaj drugih ugotovitev. Zadnje čase je pri nas kot pri drugih zborih opaziti manjše zanimanje za to vrsto kulturnega izživljanja.

»Razsvetljava, ah, to je pa škandalozno. Cemu tako dolga tema, saj človek ničesar ne vidi. Pa tisti reflektor v desnem oknu — jaz bi dal svetlozelen filter. Horizont je za spoznanje preveč osvetljen. Pa sence, sence... Skratka, razsvetljava je vredna graje...« — »Dragi Bonifacij! Po vsem tem kaže, da se izredno dobro spoznaš na odrsko razsvetljavo. Daj, pridi in ne ustraši se toka napetosti 220 W. Ustvarjal boš svetlobne čudeže in ogromno doprinesel k uspehu predstave. Pridi, vsi ti bomo hvaležni, ker se bomo nekaj od tebe naučili. Ne bo se ti treba več toliko jeziti pozno v večer z instalacijo hišne razsvetljave pri sorodnikih. Tudi likalniki in električni štedilniki ti ne bodo povzročali glavobola. — Pridi!«

Gašper je bil s predstavo baje v celoti zadovoljen. Motili so ga samo dialekti — res, grozna odrska hiba. »Spoštovani Gašper! Ugotavljam, da imaš izreden posluš za jezikoslovje. Ali ne bi bilo lepo, če prosiš za stipendijo, doštudiraš in se nam pridružiš kot lektor. Izredno ti bomo hvaležni. Sicer pa imaš možnost izpopolnjevanja že sedaj, saj je me-

(Nadaljevanje na nasl. strani)

Zakaj je n. pr. dvorana nabito polna, če pride na gostovanje ansambel »Avsenik«, pri našem koncertu pa samo polovico polna kljub individualni prodaji kart. Vemo pa po drugi strani, da lepo zapeta pesem gane človeka do solz.

Iz preteklosti vemo, da je naš zbor že štel okrog 80 članov, da pa se je počasi to krhalo in nas je sedaj le okrog 30. Nekaj smo jih sami izključili zaradi nediscipline, drugi so pa sami nehali. Po rešitvi najbolj perečih problemov, ki so do sedaj ovirali delo zbora, bi bilo zaželeno, da se vsi, ki imajo posluš in veselje do petja, prijavijo k zboru. Zbor sedaj redno vadi vsak torek in petek ob 18. uri v kulturnem domu. Zbor še nadalje vodi priljubljeni pevovodja Glavnik Ludvik. Posebno vabimo mlade pevce, oziroma samce, ki lahko svoj prosti čas izkoristijo z učenjem lepe slovenske pesmi.

Mogoče bi bilo dobro tudi žene starih pevcev malo pokarati, ker niso do sedaj svojih mož pustile vedno na vaje. Upam, da to sezono ta ugotovitev ne bo potrebna, ampak naj bi žene pevcev pristopile k ženskemu pevskemu zboru. Verjetno bi se na ta način uravnovesilo razmerje izostankov med moškim in ženo od doma.

Občni zbor moškega pevskega zbora bo predvidoma 11. 11. 1961. Vabimo vse ljubitelje petja, da se tega zbora udeležijo in s predlogi pripomorejo k boljšemu delu.

Kortnik Rudi

Na pragu zakasnele sezone

(Nadaljevanje s prejšnje strani)
sto lektorja še popolnoma pristo. Sprejemamo brez priporočil, karak-
teristik in prošelj. Se priporočamo
in na svidenje!»

Miha sicer amaterskih predstav ne
gleda, saj je med študijem doma in
v tujini videl že vse vrhunske pred-
stave vseh reprezentančnih gleda-
lišnikov. Ne moremo mu zameriti,
če se kot poznavalec širokega reper-
toarja dramskih tekstov dotika vpra-
šanja naše repertoarne politike z na-
slednjo kritiko: »Menim, da naši gleda-
lišniki že preveč visoko letajo. Othelo,
Beraška opera, Hlapec Jernej,
Tripče de Utočce... sama težka
dela. Kdo jih razume? Zakaj ne pri-
dejo na repertoar Rokovnjači, De-
seti brat, Miklova zala, Mlinarjev
Janez... kar se da zaigrati na pro-
stem, recimo na gradu.« »Oh, Miha,
kako ti bomo hvaležni, če se boš lo-
til režije enega teh del. Priskočili ti
bomo na pomoč z vsemi razpoložli-
vimi sredstvi, pa če bo treba, bomo
pobrali vse — fičkote, ki bi mogli
voziti igralce na vaje. V kolikor pa
ti bo primanjkovalo jezdni konj za
Turke in janičarje, ti priporočamo,
da delo moderniziraš v toliko, da se
bodo Turki in bojevniki vozili v
fičkotih, Zalo pa bomo odpeljali v
suženstvo z Opel-rekordom. Torej,
ali ti moremo še bolj pomagati!?!«

»No, ali smo že vsi? Ah ne, še
mnogo jih je, ki čakajo, čakajo...
Torej!« Bojim se, da bi sleherni
Obiskovalec in Neobiskovalec zame-
ril, ako bi ga pozabil omeniti. Biti
bo treba torej izredno pazljiv. Obi-
skovalcu pač najlepša hvala, na Ne-
obiskovalca pa bi hvala izzvenela —
šala. Vse nadaljnje naj torej velja
samo za Neobiskovalca.

Vem, da živimo v dobi mehaniza-
cije, avtomobilске mrzlice in samo-
postrežbe. Izredno mi je žal, ker ti
ne morem ustreči kakor servisno
podjetje kar na domu s primerno
kulturno predstavo. Tudi za more-
bitne prevoze z avtotaksijem še v
letošnji sezoni ne bo nič. Smola,
kajne! Človek bi jo mogel primerjati
s tisto, ki jo je imel prodajalec vstop-
nic za kulturno prireditelj po domo-
vih, saj mu je uspelo vrniti vse še
neoskrunjene vstopnice, sam pa se
je ob povratku zgasil še v lekarni,
da bi z aspirini olajšal kulturni-
ški glavobol. Še danes si revež beli
glavo o vzrokih, da ima njegova
ustanova tako malo potrošnikov, če-
prav si prizadeva, da bi imela čim
več izbire »kulturnega materiala« in
še to po izredno konkurenčnih cenah.
V vednost naj navedem, da je
potrebnih za 1 liter vina, ki ga gle-
daš pred seboj, 15 minut. Nato ves
večer objemavaš glavo, kar stane
400—500 din. Minimalno, kajne! No,
sicer pa tudi mi nismo veliko »draž-

ji« saj za trajno pridobljene, mno-
gim prepotrebne nauke in za celo-
večerni užitek plačaš — premisli —
150 din. Opozoril bi vas, da za nas
še ne velja rek: »Za malo denarja,
malo muzike!« Poskusite torej tudi
vi, naši dobri odjemalci, da naš Kul-
turni dom ne bo samo prostor za
preizkušanje akustike, marveč hram,
kjer si boš tudi ti dragi Obiskovalec
bogatil svoje duhovno obzorje.

Da, skoraj bi bil pozabil še na na-
šo mladino. Sicer pa, ne bom vas
dolgo mučil, ker vem, da ste mnogi
še izmučeni od zadnjega plesa. Ome-
nil bi le, da se kulturne dobrine ko-

pičijo v možganskih centrih in ne v
petah. Sicer pa še vedno velja pre-
govor: »Kdor nima v glavi, ima pač
v petah.«

Ne zamerite mi, dragi svétniki Ga-
šper, Miha, Boltežar, Serafina, Ser-
vacij, Bonifacij, ter vsi, ki kulturno
»grešite«. Hotel sem le, da nam pri-
skočite na pomoč že v začetku se-
zone, da bomo tudi v naših vrstah
imeli kritike, ki nas bodo sproti opo-
zarjali na napake in da bomo skup-
no tudi po kulturni plati hiteli za
drvečim gospodarskim razvojem.

Svojeglavček

... ? ! ...

Bogata izbira na knjižnem trgu

MLADI VEDEŽ prvi slovenski mla-
dinski leksikon. Mladi vedež je oprem-
ljen s šestbarvnimi ilustracijami. Ob-
ravnavna nad dva tisoč pojmov iz na-
ravoslovja, zgodovine in tehnike. Ker
bo MLADI VEDEŽ sčasoma postal ne-
popogrešljiv učbenik v osemletkah, ga
kupite tudi vi za svoje otroke, saj sta-
ne samo 2400 dinarjev.

Najlepše in najkoristnejše darilo za
otroke je vsekakor MLADI VEDEŽ.

V zbirki Priroda in ljudje je izdala
Mladinska knjiga, dr. Lavo Čermelj
CLOVEK V VESOLJU. To je knjiga
ki opisuje vse dosežke človeka v raz-
iskovanju vesolja. Opisana in bogato
ilustrirana so vsa dosedanja odkritja
znanosti in tehnike na poti do poleta
na luno in druge planete. Bogato ilu-
strirane in opisane so vse stopnje ra-
ket, sputnikov-satelitov in velike mo-
derne vesoljske ladje. V knjigi so fo-
tografije vseh znanih vesoljskih po-
tnikov od miške pa do prvega človeka
kozmonavta Jurija Aleksejeviča Ga-
garina.

Skratka v knjigi je prikazan ves
razvoj od vzleta prvega umetnega sa-
telita — Sputnika, dne 1. oktobra 1957
do epohalnega poleta J. A. Gagarina
okoli Zemlje. Opisan je tudi prvi po-
let ameriškega astronava Alana She-
parda.

Te dni je prvič izšlo svetovno znano
delo mladega finskega zdravnika
Eliasa Lönnrota, karelijski ep KALE-
VALA.

Elias Lönnrot je kot zdravnik mno-
go bival med preprostimi ljudmi. Sli-
šal je tudi njihove pesmi, bile so mu
všeč in jih je začel zapisovati in zbi-
rati. Pri tem je kmalu ugotovil, da so
si te pesmi podobne, da opevajo ved-
no iste junake. Prišel je na misel, da
bi po vzoru Homerjeve »Iliade« zdru-
žil te pesmi v celoto. Iz številnih zna-
nih kratkih pripovednih pesmi je Lönn-
rot izbral najlepše in jih umetniško
povezal v celoto. Tako je nastal sve-
tovno znani ep Kalevala.

Kalevala je obširna pesnitev ali ep,
ki ga je Lönnrot razdelil v poglavja
ali rune. Kalevala je postala kmalu
znana po vsem svetu. Prevedena je v
številne svetovne jezike, je bogato ilu-
strirana in stane vezana 1300 dinar-
jev. Priporočamo jo predvsem mla-
dini.

Zbiramo naročila za knjigo Jaka
Čopa SVET MED VRHOVI (Julijske
Alpe). Knjigo o naših Julijcih, katero
so ljubitelji našega gorskega sveta že
dolgo nestrpno pričakovali, bo izdala
Državna založba Slovenije. Avtor knji-
ge Jaka Čop je več let iskal s svojo
kamero najlepše prizore iz Zlatoro-
govca čarobnega sveta. Slikal jih je
ob najčistejši, srebrni jasnini, ob žaru
sonca, pa tudi takrat, ko so preko gor-
skih grebenov divjale elementarne
moči narave v vsej svoji nebrzdani
sproščenosti.

Iz svojega bogatega slikovnega za-
klada nam avtor seveda posreduje v
svoji knjigi samo najlepše od najlep-
ših.

V prednaročbi bo stala knjiga, ve-
zana v celo platno in v lepem ščitnem
kartonu, 3000 din za tiste, ki plačajo
celotno naročnino vnaprej takoj ob
šega. Nad sto dovršenih posnetkov
nam prikazuje Čopov SVET MED
VRHOVI.

Knjiga bo predvidoma izšla ob kon-
cu leta. Vsebinsko je knjiga razdelje-
grape do Krna, Trenta, od Kanina do
Mangarta, Planica, Vršič in Krnica,
Martuljek in Krma, Vrata in Triglav.
Knjiga bo prav gotovo primerno da-
rilo za vsakovrstne prilike.

Na naslednjih devet slikovnih po-
glavij: Pogled na Julijce, Predgorje s
Karavankami, Bohinjski kot, od Baške
naročilo. Za tiste, ki želijo plačati na-
ročnino v treh zaporednih mesečnih
obrokih pa 3200 din, medtem ko bo
veljala knjiga po izidu 3600 din. For-
mat knjige je 20 × 25 cm. Del naklade
izide tudi v angleščini. Naročila spre-
jemamo do 15. decembra v knjigarni
in papirnici Mladinska knjiga Velenje.
Se priporočamo!

R.

Ali bomo to dopustili? — tokrat drugače

Dne 3. oktobra 1961 je bil v 11. številki »Rudarja« objavljen članek, ki se je nanašal na člana našega kolektiva, tov. Staneta Otorepca, stanujočega v petorčku — Serčerjeva ulica 11.

V zvezi z objavljenim člankom obveščamo člane rudniškega kolektiva, da se je odnos tov. Otorepca do čuvanja stanovanja bistveno spremenil.

Dne 27. oktobra 1961 se je stanovniška komisija ponovno zglasila pri tov. Otorepcu, da ugotovi sedanje stanje njegovega stanovanja. Z nasmejanim obrazom jim je tovariš Otorepec povedal, da je pomanjkljivosti v celoti odpravil, in začel je razkazovati stanovanje. Priznati moramo, da se je stanje stoodstotno spremenilo, tako da člani komisije niso imeli nobenih pripomb. Povedal je tudi, da bo v najkrajšem času nabavil novo straniščno školjko, ker je bila stara razbita in neuporabna. S tem bo odpravil v stanovanju vse

nepravilnosti, ki so bile kritičnega dne s strani stanovanjske komisije ugotovljene.

Upravni odbor rudnika je že razpravljal o preselitvi tov. Otorepca v drugo, slabše stanovanje. Zato, ker je tov. Otorepec razumel potrebo po dobrem vzdrževanju stanovanja in stvari, ki niso bile v skladu z zakonom o vzdrževanju stanovanj odpravil, je upravni odbor rudnika Velenje sklenil, da se preselitev tov. Otorepca v slabše stanovanje odloži.

Člani stanovniške komisije so v razgovoru s tov. Otorepcem dobili vtis, da je grajo v našem listu razumel in da bo stanovanje, katerega uživalec je, tudi nadalje zadovoljivo vzdrževal.

Zaradi takšnih in sličnih primerov je Občinski ljudski odbor Šoštanj tudi sklenil in določil komisijo, ki naj bi v bodoče kontrolirala vzdrževanje zgradb, v katere so vloženi lepi milijoni.

V. J.

Potreba po impregnaciji jamskega lesa

Visoki stroški in težave pri preiskrbi z jamskim lesom, ki spada med osnovne pogoje pri proizvodnji premoga, nam narekujejo zmanjšanje uporabe le-tega odzračno nam dajo misliti, kako bi povečali življenjsko dobo vgrajenega lesa. Visoki stroški jamskega lesa so še bolj vidni iz ekonomskega gledišča, če vzamemo v obzir, da jamski les ni reprodukcijski material, temveč je 60–70% popolnoma izgubljenega, ker ostane zasut v jami ali pa je tako deformiran in zdrobljen, da je nadaljnja uporaba le-tega nemogoča.

Visok odstotek zmanjšanja uporabe lesa so rudniki dosegli z uvedbo jeklene podgradnje. Jekleno podgradnjo uporabljamo predvsem na odkopih ponekod pa se uvajajo že v pripravi. Tudi kvadri so nadomestili jamski les in povečali varnost tam, kjer so vgrajeni.

Prilčno radikalen način za zmanjšanje porabe jamskega lesa je tudi impregnacija. Medtem, ko se že skoraj vsi rudniki uspešno poslužujejo zgoraj navedenih sredstev, je impregnacija šele v začetni fazi. Pri nas že dalj časa impregnirajo les rudniki Trbovlje—Hrastnik in Raša ter imajo pri tem bogate izkušnje.

Eden glavnih vzrokov, da so naši rudniki tako malo zainteresirani za

impregnacijo jamskega lesa, je vsekaror v tem, ker pride v obzir za impregnacijo samo okoli 15% jamskega lesa, ki ga rudniki uporabljajo. Impregniran jamski les se uporablja samo v hodnikih, nadkopih in drugih jamskih prostorih, kjer ni velikih pritiskov, ki bi v krajšem času les demolirali. Impregniran les se postavlja le tam, kjer je predvideno, da je potrebna življenjska doba nad pol leta, predvsem pa na takšnih krajih, kjer je iztopna zračna struja, ki s povišano relativno vlago in temperaturo ustvarja idealne pogoje za gnitje lesa. Ni pa mišljeno, da pride v poštev za impregnacijo le les, ki ga uporabljajo jama. V naših prilikah bi prišel v poštev tudi les za zračna vrata, razne bunkerje in ostale naprave v jami, medtirne vložke, lesene naprave pod transporterji, gotova količina krajnikov itd. na mestih, ki odgovarjajo zgoraj navedenim pogojem. Predvsem je rentabilno uporabljati impregniran les za zunanje potrebe, kot so železniški pragovi, mostovne konstrukcije, gradbeni les, razni piloti itd.

Razni poizkusi in analize ter večletna praktična uporaba impregniranega lesa v rudniku Raša so dokazali, da se z impregnacijo podaljša življenjska doba lesu za 3–5-kratno,

kar pa je zopet odvisno od okolnosti, v katerih se impregniran les vgradi, predvsem pa s kakšnim sredstvom je jamski les impregniran.

Morda bi bilo koristno navesti tudi izkušnje iz Zahodne Nemčije, kjer je impregniranje jamskega lesa poleg ZDA v zadnjem času najbolj razvito — da impregnacijske soli izdelujejo male specialne kemične tovarne skoraj izključno le za rudnike, za katere je impregnacija lesa obvezna. Impregnacijske soli za rudnike imajo namreč prilične specifične zahteve, katere morajo biti izpolnjene za uspešno izvajanje impregnacije. To zahteva tesno sodelovanje kemikov, biologov ter rudarskih in gozdarskih strokovnjakov.

Delno se je k temu pristopilo tudi pri nas v Sloveniji, ker na tem področju dela Gozdarski inštitut v tesni povezavi s strokovnjaki iz rudnika Raše in Trbovlje ter raznimi tovarnami, ki ta sredstva že izdelujejo.

Prvi poizkusi impregniranja jamskega lesa so se pričeli v rudniku Trbovlje—Hrastnik in sicer s cinkovim kloridom, ki je dal odlične rezultate v pogledu fungicite. Ta podgrada je stala v jami preko štiri leta kljub temu, da ima ta način impregniranja slabo lastnost — visok odstotek izpiranja.

Nadaljnji poizkusi so se izvajali z natrijevim silikofluoridom, katerega izdelujejo tovarna »Zorka« v Šabcu in Cinkarna v Celju. Ta je pokazal enake lastnosti kot cinkov klorid ter je istočasno najcenejše impregnacijsko sredstvo, vendar onemogoča njegovo uporabo več raznih manjših nevšečnosti pri izvajanju impregnacije in njegova visoka moč korozije. Vprašanje korozije pri impregnacijskih sredstvih je za jamski les posebno važno. To pa ravno zaradi tega, ker dopolnjujemo v jami vedno več železnih in ostalih kovinskih naprav, ki prihajajo v stik z lesom. Impregniran les s sredstvi, ki povzročajo korozijo, bi te naprave predčasno uničil. Skoraj iste lastnosti so pri poizkusih pokazali natrijev fluorid, boraksova raztopina in cinkov horid z dodatkom kalijevega bikromata.

Kot najbolj primerno sredstvo za impregnacijo lesa se je pričel uporabljati »Ksilon AK«, izdelek tovarne Pinus v Račah, ki se po kvaliteti približuje Volmanovim solem za impregnacijo lesa.

Pečnik
(Se nadaljuje)

ALI BO »RUDARJU« USPELO

osvojiti prvo mesto v okrajni ligi?

Prvenstveno nogometno tekmovanje v okviru celjske okrajne lige je v polnem teku. V tej ligi tekmuje v letošnji sezoni 13 klubov, vključno s Kladivarjem B, ki tekmuje izven konkurence. Število klubov se je povečalo zaradi tega, ker sta ukinjena bivša I. in II. razreda celjske podzveze in je ustanovljena enotna okrajna liga. V ligi ne nastopa več NK Celje, ker si je ta v lanskoli sezoni priboril mesto v slovenski conski ligi, vrnil pa se je v okrajno ligo bivši conaš NK Olimp iz Celja. Tako se bo predvidoma razvijala borba za prvaka celjske okrajne lige, predvsem med našim Rudarjem iz Velenja, Olimpom iz Celja in Kovinarjem iz Stora, ki pač po kvaliteti, izkušnjah in večletni tradiciji odstopajo od ostalih članov okrajne lige.

Doslej je bilo odigranih 5 kol do vključno 15. 10. 1961 ter je trenutno naslednje stanje na tabeli prvenstva:

Kovinar Štore	5-4,0,1	33 : 5	8
Kladivar B	4-4,0,0	37 : 6	8
Olimp Celje	4-3,1,0	12 : 2	7
Rudar Velenje	4-3,1,0	13 : 3	7
Šmartno	5-3,0,2	16 : 10	6
Rogatec	5-3,0,2	13 : 12	6
Zalec	5-2,1,3	25 : 18	5
Steklar, Rog. Sl.	5-2,2,1	8 : 8	4
Konjice	5-1,1,3	10 : 18	3
Šoštanj	4-1,0,3	7 : 8	2
Nazarje	5-1,0,4	12 : 31	2
Zreče	4-1,0,3	5 : 34	2
Vransko	5-0,0,5	8 : 44	0

Vodeči Kladivar se je povzpел na I. mesto, ker je odigral že 5 tekem, dočim sta Olimp in Rudar odigrala doslej le 4 tekme, kajti vsako nedeljo more zaradi neparnega števila (13) klub počivati. Razen tega je Kovinar pridobil 2 točki napram Steklarju iz protesta, četudi je to tekmo dejansko na zelenem polju izgubil. Slejkoprej se torej vrši borba za dokončno prvo mesto nad temi tremi klubi, ker nastopa Kladivar B izven konkurence.

Med že odigranimi koli je bila derby-tekma med rivaloma Rudarjem in Olimpom v Velenju v nedeljo, 1. 10., ki pa se je končala neodločeno 2 : 2. Neodločen izid je bil predvsem zato, ker se je skoro celotno tekmo boril Rudar le z 10 igralci, kajti en igralec je bil izključen. Tako je Rudarju ušla lepa prilika za pridobljeno prednost ter ga čaka v povratnem pomladanskem srečanju borba v Celju na igrišču Olimpa.

Možnosti za prvaka še vedno obstajajo, vendar bo zato potrebno sistematično trenirati in resno jemati vse preostale tekme, da se ne pripeti še kakšno presenečenje, ki je zelo običajno prav pri nogometnem tekmovanju.

Kegljaški šport v Velenju

Zdi se mi vredno, da spregovorimo nekaj besed o razvoju kegljaškega športa v Velenju. Če nekoliko posežemo nazaj v dobo starega Velenja, vidimo, da je ta panoga športa nekoč zajemala dokaj široke množice ljubiteljev kegljanja. Tu je umestno pripomniti, da je bil možen tak razvoj le spričo dejstva, ker je malo trško Velenje imelo tedaj kar štiri kegljišča in so bila polno zasedena. Resnici na ljubo je treba priznati, da tu ni bila v celoti zastopana športna navdušenost ljubiteljev kegljanja pač pa hazardiranje. Težnja takratnih gostilniških faktorjev (kegljišča so bila tam, kjer so bile gostilne) je bila, da bi kegljišče predstavljalo objekt za privabljanje gostov in izkoriščanje navčnih ljubiteljev kegljanja. Vendar pa je od tega nekaj pozitivnega le ostalo. Ostali so odenki športne tradicije, ki se ne morejo danes razviti iz več ali manj subjektivnih razlogov, pa čeprav v novih pogojih športnega razvoja.

Preidimo na neka konkretna dejstva. Često slišimo in čitamo članke v časopisu in drugih publikacijah, da je stari trg Velenje prerasel v enega najlepših slovenskih mest, ki ima poleg najsodobnejših stanovanj za rudarje in druge kolektive še najmodernejše kulturne objekte, in da je športna dejavnost vsestransko razvita. Brez dvoma, da so to velike pridobitve, ki oblikujejo našega novega Velenjčana in mu omogočajo vsestranski razvoj in življenje državljanov držav z visokim standardom. Če že govorimo o športni dejavnosti moramo priznati, da smo na razvoj kegljaštva povsem pozabili. Leto se vidi že po tem, da za gradnjo enega manjšega kegljišča nismo niti s prstom ganili. Nasprotno, staro kegljišče so preuredili v garaže in skladišča.

Poglejmo, kaj so storili po drugih krajih naše ožje domovine. V Mariboru imajo v zadnjem času zgrajeno moderno opremljeno štiristezno kegljišče, vredno več desetih milijonov. Poleg tega še nekaj eno- ali dvosteznih, ki so jih zgradila podjetja za svoje delavce. V Celju je prav tako zgrajeno moderno štiristezno kegljišče s

OBVESTILO
šahistom

Obveščamo mladino, ki želi igrati šah, da se je pričel osnovni tečaj pod vodstvom tov. Hrovata.

Tečaj bo v Kulturnem domu soba števil. 60, III. nadstropje vsak ponedeljek in četrtek od 17. do 19. ure.

V zadovoljstvo mlajših se bodo odigravale simultanke dvakrat na teden, tako da bo spored pester in zanimiv.

V kolikor želi kdo igrati šah ostale dneve, vas obveščamo, da je soba odprta vsak dan (razen nedelje) od 17. do 22. ure.

Mladinci, vključite se v našo sekcijo in spoznajte to plemenito igro.

pomočjo prispevkov nekaterih podjetij. Na tem kegljišču ima treninge in tekmovanja več kot 100 kegljačev včlanjenih pri številnih kegljaških sekcijah in klubih. Končajmo s tem, kaj imajo drugod, in kaj ni pri nas. Potrpimo, morda bo pa le kaj od obljub, ki jih je dal tov. Sašek pred dobrim pol letom nekaterim kegljaškim nestrpnem. Sedaj pa še pogledjmo, kaj je z našimi ljubitelji kegljanja. Prvo, kar je pozitivno, je to, da že delj časa obstaja kegljaška sekcija sindikalne podružnice RLV, ki dokaj disciplinirano in redno vrši pod vodstvom svojega upravnega odbora treninge na dvosteznem kegljišču v Šoštanju. V teku letošnjega leta je bilo več ekipnih srečanj z različnimi kegljaškimi sekcijami podjetij oziroma sindikalnih podružnic. Med uspešna srečanja lahko štejemo tekmovanje z ekipo iz Zabukovce, Hidromontažo Maribor, Elektro-Celje, »Panonijo« Ptuj itd. Za ta uspešni razvoj sekcij v zadnjem času gre zasluga sindikalni podružnici RLV, ki daje tudi od časa do časa prispevke. Sekcija bi imela še več uspeha, če bi imela kegljišče v Velenju in če ne bi imela težav z upravo kegljišča v Šoštanju. Vodstvo tega kegljišča čisto ne preskrbi postavljavcev, ker pa je v kegljišču tudi točilnica, omogoča, da razgrajajo pijanci, da prekinja samovoljno treninge v urah dovoljenja itd. Odprava teh pomanjkljivosti je nujna, vendar za sekcijo skoraj nemogoča, ker nadzor nad kegljiščem vodi »Gradis« Celje, ki je preoddaljeno. V kolikor bi se uresničile besede tovariša Saška, da se bo v letu 1962 gradilo novo kegljišče, za trdno vemo, da bo sledil razmah kegljaštva v Velenju od velike večine športne publike.

Trobiž

**Vključujte se
v judo sekcijo**

Prvi uspehi

VELENJSKIH PADALCEV

V mesecu maju so na aerodromu v Slovenj Gradcu opravili prve padalske skoke tečajnik velenjske sekcije Aerokluba. V razmeroma kratkem času v — enem mesecu — so končali teoretični tečaj, ki ga je vodil tov. Kubelnik iz Slovenj Gradca. Sledil je zdravniški pregled in nato je bil na aerodromu velik trenutek. Velika večina od njih se ni nikoli peljala z letalom, že samo vožnja z letalom je predstavljala zanje poseben dogodek. Z več ali manj trema so

je bil ta trenutek, tem hujša trema se je polasčala bodočega padalca, vendar je bilo precej takšnih, ki so se že prvič s pogumom spustili v globino, pri ostalih pa je moral pilot bolj energično posredovati. Toda, ko se je odprlo padalo in se je telo padalca zagugalo pod belo kupolo, je vsem odleglo: padalcu zgoraj, ki je sedaj res začel uživati lepoto padalskega skoka v počasnem drsenju proti zemlji, ter gledalcem na letališču, ki so budno spremljali vsak

vs. čakali, da pridejo na vrsto. Uspešni skoki skupine padalcev iz Slovenj Gradca so jim vlivali pogum in, ko so posamezniki prišli na vrsto, so se oblekli v posebno obleko, na glavo poudarili čelado ter si s pomočjo tovaršev pripeli padalo na hrbet in še pomožno padalo spredaj na prsi. Po eden in eden so potem, ko so prišli na vrsto, zlezli v prednji sedež letala »PO-2«. Že je zahrnel motor in letalo se je po nekaj sunkih dvignilo v zrak ter v lahkem zavoju zasukalo nad Mislinjsko dolino. Vedno višje in višje, zelo lep razgled se je nudil mladim očem. Na desni zeleno Pohorje, spredaj mesto Slovenj Gradec kot na dlani, levo spredaj strmi boki Uršlje gore.

Nad masom je letalo napravilo zavoj in se obrnilo nazaj proti letališču. Na desni so se že videli hladni k šoštanjске elektrarne in posamezni deli Saleške doline. Res krasen razgled in fant bi užival, če le ne bi bilo treba skočiti. Toda dosežna višina 800 m, pilot je ugasnil motor in letalo je v drsnem letu letelo čez letališče. Na znak pilota je bilo treba zlesti iz sedelca na krilo in potem skočiti v globino. Čim bliže

skok. Z vlečenjem vrvi padala je padalec uravnal let tako, da je pristal čim bliže starta. Zadnji del poti je preletel s stegnjenimi nogami, da je bil doskok čim boljši. Enega ali drugega je sicer še vrglo na hrbet, toda skok je že bil uspešno zaključen. Pritekli so tovariši, mu čestitali in pomagali zviti padalo. Sijočega obraza je novopečen padalec poročal nastavniku, da je skok uspešno izvršil. Res, eden najpomembnejših trenutkov življenja je za njim.

Tako je dosedaj 14 velenjskih padalcev uspešno opravilo svoj prvi skok, in sicer: Vinko Pogorelec, Staniko Smrečnikar, Franc Jovan, Franc Sešel, Karl Krajnc, Franc Plavčak, Albin Frišek, Franc Rat, Karl Sitar, Ivan Cirkovnik, Herman Mastnak, Branko Rednak, Mirko Salamon ter edina Velenjčanka Nada Laboda. Vsem skupaj iskreno čestitamo! Nekateri so napravili potem že drugi skok, ostalim pa se to obeta v bližnji prihodnosti.

Ta uspeh je znamenje, da je velenjska sekcija Aerokluba uspešno začela z delom in da lahko od nje tudi v bodoče pričakujemo lepe uspehe.

Veslači so zaključili letošnjo sezono

Letošnje poletje veslačem ni bilo posebno naklonjeno. Redne trenin-ge je često motil dež, ki se je vлил vedno v popoldanskih urah. Šele konec avgusta, predvsem pa v septembru, je sončno vreme omogočilo razmah tega vodnega športa na našem jezeru.

Zato so bile tekme za prvenstvo veslaškega kluba v nedeljo, 24. septembra. Tekmovanje je potekalo ob brezhibni organizaciji v dveh disciplinah: vožnja na mirni vodi in slalom s kajakom. Nastopilo je 19 tekmovalcev, ki so zasedli prvih deset mest v naslednjem vrstnem redu:

1. Albin Marhat, 2. Jože Krivec,
3. Konrad Mlinarič, 4. Franc Kos,
5. Maks Medved, 6. Rihard Suler,
7. Ivan Tišler, 8. Franc Simonič,
9. Ivan Oračner, 10. Jože Kandolf.

Med tekmovalci sta nastopila tudi najmlajša člana kluba — pionirja Slavko Ževart in Vlado Ževart.

Pokal klubskega prvenstva za leto 1961 je letos že drugič osvojil Albin Marhat. Zanimivemu tekmo- vanju je ob bregovih jezera sledilo številno občinstvo. Tekmovanje je bilo zaključeno ob tabornem ognju v veselju in zadovoljstvu vseh veslačev. -J

STVD „Partizan-Rudar“ je ustanovilo sekcijo SPLOŠNE VADBE

V njej delujejo vsi oddelki, od pionirskega do članskega ter za pionirke in članice.

Vabimo vse, da se
vključujejo v to
sekcijo!

Skrozi vihar

Jože Tekavec:

6.

V veži je Lojze srečal mater. Z očmi ga je premerila od vrha do tal ter ga vprašala: »Kje pa si bil sinoči, da si se tako pozno vrnil?«

Lojzetu je šnila kri v glavo, nič ni odgovoril, stopil je v kuhinjo, vzel kozarec in si natočil vode ter jo z globokimi požirki popil. Tudi mati je stopila za njim v kuhinjo, zazrla se je v njega in čakala na odgovor. Ko je Lojze spoznal, da mati čaka na odgovor, se je vsedel na stol, se zresnil ni spregovoril: »Mati, čisto na kratko ti povem. Še marsikatero noč bom pozno prišel, preden bomo pregnali Italijane iz naših krajev. Tudi ti boš marsikatero noč brez prepotrebne spanja, ko boš kuhala in pripravljala hrano za našo vojsko.«

Mati ga je debelo pogledala in začudeno vprašala: »Kako to misliš?« Lojze je odgovoril: »Naša vojska nima kasarn, nima skladišč za hrano. Hrani se s tem, kar dobi od tistih ljudi, ki sovražijo okupatorja. Tudi mi sovražimo Italijane, zato sem se odločil, da bomo tudi mi pomagali naši vojski. Ali se ti ne zdi to pravilno?«

Mati je odgovorila: »Res je, da jih sovražimo, ali vprašanje je, kako pregnati te Lahe, ki jih je kot listja in trave.«

»Nič ne de,« je dejal Lojze, »če se vsi ljudje združimo v eno celoto, jih bomo kar lahko nagnali. Seveda, prepričani bodimo, da bomo tudi veliko pretrpeli. Zavedati se moramo da smo prepuščeni sami sebi. Naši voditelji s kraljem na čelu so nas prepustili in pobegnili v inozemstvo, ljudstvo samo pa se bo moralo tolči s stokrat močnejšim sovražnikom. Obupati ne smemo, ampak moramo stisniti zobe in vsak po svojih močeh pomagati k skupni borbi.«

»Lojze, če mora vsak po svojih močeh pomagati, na kakšen način pa naj pomagam jaz, ko sem stara?« ga je vprašala mati.

»Rekel sem ti že, da boš kuhala za našo vojsko.«

»Kako naj kuham, ko ne bom mogla hoditi z vami, ko se boste vojskovali.«

»Saj ti ne bo treba hoditi z nami, boš kar doma kuhala. Upam, da boš lahko kmalu dala svojo pomoč. K nam pridejo neki tovariši, za katere ne sme nihče zvedeti. Jaz jih bom skrival, ti pa jim boš kuhala in s tem veliko pomagala naši borbi.« Po

teh besedah je Lojze vstal, se obrnil k materi in dejal: »O vsem tem, kar sem ti sedaj povedal, ne govori z nikomer. Naučiti se moraš molčati.« Odprl je vrata, smeje se ozrl proti materi in odšel.

Naslednjega dne je bilo slabo vreme. Od Sneznika in Slivnice so se

»Vrag vedi,« mu je odgovoril Pepe. »Leta tečejo, ti pa samevaš tu. Mogoče si premišljal, kdaj in kje se boš ženil.«

Lojze mu je nejevoljno odvrnil: »Ti pa res drugega ne misliš kot na ženitev. Najbrž sam komaj čakaš, da bi ti že enkrat prišel čas za to, da

vlekle debele sive megle, ki so opozarjale, da bo dlje časa deževalo. Lojze je sedel v svoji sobi in premišljeval o tem, kar je zadnjič slišal na sestanku. Zatopljen v svoje misli je gledal skozi okno, kako je rahlo deževalo in namakalo osušena polja.

Naenkrat je zagledal Jožeta in Pepeta, ki sta hitrih korakov zavila proti hiši.

»Ravno prav,« si je mislil, »se bomo vsaj kaj pogovorili, saj danes ni vreme za delo.«

Vrata so se odprla in mlada fanta sta veselih obrazov stopila v sobo. »Dober dan!« sta ga hkrati pozdravila.

»Dober dan!« jima je odgovoril.

»Kar vesel sem, da sem vaju zagledal. Tu sedim in se dolgočasim. Sedaj se bomo vsaj kaj pogovorili. Sedita!«

»Jaz se bom kar tu poleg tebe vsedel, na posteljo,« mu je rekel Jože in se vsedel tik njega. Pepe pa je sedel na stol, njima nasproti.

Vsi trije so za hip pomolčali in vsak zase razmišljali, kako bi začeli pogovor in kaj bi se razgovarjali. Čez čas se je Lojze nasmehnil in spregovoril:

»Kaj mislita, o čem sem sedaj razmišljal, ko sem sam sedel v sobi?«

se osmradiš. Nobene nedelje te ni doma. Vedno laziš okrog.« Pogledal je Jožeta in se nasmehnil.

»Ali ni res, Jože?«

»Res, res,« mu je pritrdil Jože. »Veš, je ravno v najhujših letih. No, pa ga bo že minilo.«

»Če me ne bo minilo, naj me pa drži,« se je nasmehnil Pepe, se obrnil k Lojzetu in ga vprašal: »No, Lojze, pa povej, o čem si razmišljal.«

Lojze je vstal, naredil nekaj korakov po sobi in polglasno spregovoril: »Meni vedno uhajajo misli na zadnji sestanek. Kakorkoli premišljam in obračam, se mi zdi, da so besede, ki jih je povedal Tone, pravilne za delavski razred. Razmišljam pa, če je ta borba v interesu nas — kmetov. Vedeti moramo, da delavcem še bolj trda prede kot nam kmetom, zato se nič ne čudim, če so prav delavci šli prvi v borbo. Jaz mislim, da moramo vso stvar dobro premisliti, da se ne prenačimo. Popolnoma se strinjam, da začnemo z delom, samo če bodo tudi drugi kmetje za to, kajti, če ostanemo sami, nam ne bo dobra predla.«

»Jaz sem prepričan, da bodo tudi drugi kmetje radi sodelovali,« ga je prekinil Jože, saj zovražijo Italijane.«

Personalne VESTI

V MESECU OKTOBRU SO BILI SPREJETI V SLUŽBO PRI RLV NASLEDNJI:

V jamo:

Privšek Marjan, ključavničar; Urbanc Jože, nakladalec premoga; Repas Ludvik, nakladalec premoga; Planinc Jože, nakladalec premoga; Podpečan Franc, nakladalec premoga; Ojsteršek Silvester, nakladalec premoga; Hartman Ivan, nakladalec premoga; Glavač Matija, kopač; Čuješ Rudolf, ključavničar; Blatnik Jože, nakladalec premoga; Bezjak Franc, kopač; Višič Silvester, ključavničar; Zohar Pavel, oplemenjevalec premoga; Vratnar Albert, oplemenjevalec premoga; Gajšek Anton,

nakladalec premoga; Senk Franc, nakladalec premoga; Bratuša Otmar, nakladalec premoga; Rotovnik Jurij, nakladalec premoga; Hictaler Jože, učni kopač; Juteršek Alojz, nakladalec premoga; Kolar Jože, nakladalec premoga; Krošelj Janko, nakladalec premoga.

Avtopark:

Verdev Martin, buldožerist.

Obrat »EFE«:

Lenko Martin, nekv. delavec; Obšteter Adolf, delavec.

Gradbeni obrat:

Jerenec Anton, kvalificiran zidar; Mežnar Edvard, kvalif. zidar; Bombek Ivan, polkvalif. zidar.

Zunanji obrat:

Erhart Miran, tapetnik-sedlar.

Direkcija:

Remžgar Anton, elektro-tehnik; Remžgar Marija, komercialist.

IRS:

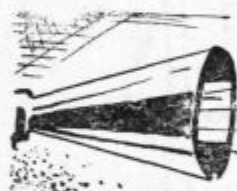
Povše Jože, kovinostrugar.

V MESECU OKTOBRU IN NOVEMBRU SO ODŠLI IZ PODJETJA:

Privšek Marjan, poizkušnja; Goluh Ludvik, poizkušnja; Dvoršak Ivan, poizkušnja; Čuješ Rudolf, poizkušnja; Pribičnik Ivan, samovoljno; Dobovičnik Anton, samovoljno; Pevnik Stefan, samovoljno; Kričej Jože, poizkušnja; Mikič Boško, samovoljno; Zurej Jože, po odpovedi podjetja; Vončina Rudolf, samovoljno; Verdev Janez, poizkušnja; Vohar Franc, poizkušnja; Potočnik Stanko, samovoljno; Rednak Anton, samovoljno; Ferarič Stanko, samovoljno; Kos Franc, sporazumno.

V POKOJ SO ODŠLI:

Bregar Jože, kopač
Podlesnik Ivan, kopač
Štrbenk Franc, uslužbenec — nadzornik na gradb. obratu

OBVESTILA

OPOZORILO

REKLAME

Udeležite se

velike plesne šole

ki jo bo vodil diplomirani plesni mojster

SIMONČIČ LUDVIK

Organizira jo DPD »Svoboda« — Velenje.

PROGRAM: MODERNI STANDARDNI PLESI

počasni valček, foxtrot, tango, valček, polka, blues, pasadoble ter predavanje o družabnem redu (bontonu).

LATINSKO-AMERISKI PLESI

sucu-sucu, pachanga, rumba, boogi (tripele jive), charleston, cha-cha-cha, samba.

Organizirali bomo dva tečaja:

tečaj za mladino,

tečaj za odrasle in zakonce.

Tečaj se prične 16. novembra v mali dvorani kulturnega doma v Velenju, za mladino ob 16.30, za odrasle in zakonce pa ob 19.

Vse informacije dobite telefonično na št. 229 pri RLV.

PREKLIC

FRANC REBERŠEK, Cankarjeva ulica 1 a, Velenje, zaposlen pri RLV, matična številka 96, preklicujem veljavnost svojega plačilnega kartončka za dviganje plače

OPOZORILO

FRANC MAK, Šaleška 14, Velenje, zaposlen pri RLV, opozarjam, da nisem plačnik dolgov svoje žene Danice

Gledajte si

Kino

Od 17. do 19. novembra:

»ZADNJI VOZ«
ameriški film

Od 20. do 21. novembra:

»SEDEM BRATOV IN SEDEM NEVEST«
ameriški film

Od 22. do 23. novembra:

»SLEPARJI«
francoski film

Od 24. do 26. novembra:

»MESTECE PYTON«
ameriški film

Od 27. do 28. novembra:

»TOMY STEEL POJE«
angleški film

Od 29. do 30. novembra:

»NATALIJA«
francoski film